

Ailelerin Üzerinde Durduğu Fay Hattı: Aile Huzuru, Nitel Bir Araştırma

The Fault Line Upon Which Families Stand: A Qualitative Research on Family Peace

Pınar ÖZDEMİR*

Öz

Bu çalışmada, evli bireylerin aile yaşam deneyimleri üzerinden aile huzuru olgusuna ilişkin algılarının ortaya çıkarılması ve bu olgunun aile yaşamının temel kavramları üzerinden değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden biri olan yorumlayıcı fenomenolojiden yararlanılmıştır. Çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerine bağlı olarak belirlenmiş evlilik süreleri dört ila on iki yıl arasında değişen on sekiz evli bireyden oluşmaktadır. Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış, veri analiz programı NVivo 11'e transfer edilmiş ve verilerin çözümlenmesinde yorumlayıcı fenomenoloji analizi yönteminden yararlanılmıştır. Analizler neticesinde ortaya çıkan bulgulara göre aile huzurunun, aile olmanın doğasında olan temel gereksinimler ve aile yaşamının temelini sarsacak hassasiyetteki konular ile bağlantılı olarak anlamlandırıldığı anlaşılmıştır. Aile huzurunun/huzursuzluğunun yansımaları, güçlü ve sağlam bir zemini işaret eden göstergelerden oluştuğu gibi aileyi dağılmaya götürebilecek kadar önemli ve derin yıpranmaları da barındırmaktadır. Bununla birlikte aile huzurunun değişkenliği ve aile araştırmalarının odaklandığı mutluluk, uyum, memnuniyet ve sevgi kavramlarıyla ilişkisi ortaya çıkarılmış, ortaya çıkan sonuçlara bağlı olarak araştırmacılara ve uygulayıcılara çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Huzur, aile, evlilik, aile huzuru, mutluluk, çift uyumu, memnuniyet, sevgi, fenomenoloji.

Abstract

The present study aims to uncover the perceptions of married individuals on the phenomenon of family peace/tranquility through their family life experiences and to evaluate this phenomenon over the basic concepts of family life. The research utilizes the interpretative phenomenological

* Dr., Düzce Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, E-Posta: haticepinarozdemir@gmail.com

design, a qualitative research pattern. The study group, determined using purposeful sampling methods, consists of 18 married individuals whose time married range from 2 to 12 years. In the study, data have been gathered through semi-structured interview forms and transferred to the data analysis program NVivo 11; the method of interpretative phenomenological analysis has been used for analyzing the data. According to the findings from the study, family peace has been interpreted through the relation of basic needs inherent in the idea of being a family and the sensitive issues that shake the foundation of family life. Reflections on a family being peaceful/non-peaceful contain not only significant indicators of a strong and solid framework, but also consist of the deep attrition that may cause the family to divorce. In addition, the unsteadiness of family peace and its relationship with the concepts of happiness, harmony, satisfaction, and love have been explored, on which family-based studies have also focused. Based on the results from the study, various recommendations have been presented to researchers and practitioners.

Keywords: Tranquility, peace, family, marriage, family peace, happiness, harmony, contentment, love, phenomenology.

Summary

Introduction

The reflection of peace in the interpersonal field means that individuals are less aggressive and react with greater peacefulness; they are sensitive and cooperate with others (Khayyer et al., 2019). Family and marriage studies have shown peace, which is explained by a good life, to generally be expressed as peacefulness or tranquility (Estrada, 2009; Karakaş, Dean Lee & MacDermid, 2004; Khan & Seedat, 2017; Walker, 2015).

In Turkey, a family that is healthy, happy, or successful in everyday life is often expressed through the concept of *family peace*. Therefore understand what the concept of family peace means is important for the people using it. This study aims to uncover the perceptions of married individuals regarding the phenomenon of family peace. In accordance with this purpose, the research asks the following questions:

1. What does family peace/tranquility mean to married individuals?
2. How does the concept of family peace relate to happiness, adjustment, satisfaction, and love?

Method

The research is based on the interpretive phenomenological research design. This study utilizes criterion sampling, a purposeful sampling type used in qualitative research, and 18 volunteers have been interviewed in depth. The semi-structured interview technique has been used as a data collection tool. Analysis of the data collected through the semi-structured interviews has been conducted according to the data analysis steps of interpretive phenomenology as determined by Smith and Osborn (2004).

Findings

The findings from the study reveal four main themes: peaceful family, non-peaceful family, state of instability, and its connection with basic concepts.

Peaceful family. The main theme of peaceful family consists of the sub-themes of sources and indicators based on the self. According to the analysis of the data obtained from the participants, acceptance, patience, understanding, tolerance, sacrifice, flexibility and change are understood to be present in the sources of a peaceful family. The association of these attitudes is explained through the concept of harmony. When talking about these attitudes, the participants emphasized that a balance should exist between partners. In addition, participants made explanations in this sub-theme that constitute the codes of support, love, respect, meeting expected basic roles, existence of common meaning, openness-transparency-clarity. During the interviews, concepts the participants consider important regarding the sub-theme of the indicators of a peaceful family have been grouped under the categories of feeling safe, not being anxious/worried, feeling valued, warmth and intimacy in the family, calmness and serenity in the family, unity in the family, and joy in the family.

Non-peaceful family. The main theme of non-peaceful family consists of two sub-themes: sources and indicators. Concepts the participants consider important during the interviews regarding the sub-theme of indicators of a non-peaceful family have been grouped under the categories of state of constant and intense conflict in the family, violation of personal principles, deliberate behaviors that drive the family into a difficult situation, feeling uncertain and questioning oneself, and failure to meet basic needs. The most common concepts the participants used regarding a non-peaceful family have been gathered under the categories of tension-anger, anxiety-sadness-unhappiness, apathy-disconnection-loneliness, and resentment-disappointment-hopelessness within the family; these form the sub-theme of indicators of a non-peaceful family.

State of instability. Participants' explanations regarding family peace form two sub-themes: stability over the years and increasing over the years. While three participants who reported their family peace had not changed over the years since the first day of their marriage explained that they had never had chronic problems, two others spoke of ongoing chronic problems; 13 participants explained that their family peace has increased daily regardless of the level of family peace. The concepts most commonly used by these participants have been grouped under the categories of rising mindfulness, accepting and getting to know spouses each other better, rising tolerance, self-adjustment by relationship. These codes form the sub-theme of increasing over the years.

Connection with basic concepts. Participants' explanations about the relation between peace and happiness have been grouped under the following categories for the sub-theme of happiness: dispensability of happiness versus the need for peace, superficiality of happiness versus depth of peace, temporary happiness versus permanent peace, consistent unhappiness turning into non-peace. Participants' explanations regarding the relation between peace and adjustment

were grouped under the following categories for the sub-theme of adjustment: the importance of adjustment in basic values, external factors that reduce peace despite high adjustment, understanding-acceptance-flexibility complementing poor adjustment. Participants' explanations about the relation between peace and satisfaction were grouped under the following categories for the sub-theme of satisfaction: acceptance and change complementing spousal satisfaction, other reasons that reduce peace despite spousal satisfaction, a sense of peace paralleling family life satisfaction. Participants' explanations regarding the relationship between peace and love in the family have been grouped under the following categories for the sub-theme of love: loveless peace cannot progress; love carries the quality of peace to the family institution; love is the source of understanding, acceptance and change; love is not enough for peacefulness.

Discussion

When examining the sources of family peace, the basic requirements are encountered inherently in being a family and unable to change from person to person and family to family; the sources are not behavioral elements that may vary according to family lifestyles. The reflections produced by these sources consist of concepts that indicate a strong and solid ground for the foundation of a family.

In the qualitative study conducted by Karakaş et al., (2004), families consider peace and harmony as the third paradigm when stating their well-being. Based on the statements of married couples, Walker (2015) said that peacefulness means staying calm, living in harmony, and having a good life. In a study examining the effect of religiosity and spirituality on family life, Yapıcı (2018) used the concept of peace and identified family peace to generally resemble positive emotions such as happiness and satisfaction. One study on peace found this feeling to be stable (Berenbaum et al., 2019). As a result of many theories explaining decreases and increases in marriage quality family peace can be said to change (Ko, 2002).

Studies comparing happiness and peace have revealed happiness to be variable and temporary while peace is deeper and more permanent (Depue & Morrone-Strupinsky, 2005; as cited in Demirci, 2017; Khayyer et al., 2019). Research on adjustment has found exhibiting adjustment instead of aggression towards oneself and others to play an intermediary role in inner-personal and interpersonal peace. (Browne et al., 2010; Khayyer et al., 2019; Mayton, 2010; Nelson, 2014). In a study examining the relationship between satisfaction and peace, satisfying the needs and aims has been found to successfully provide satisfaction while being at peace with one's current situation regardless of what needs or goals provides peace (Berenbaum et al., 2016). Many studies examining family and marriages through the bond of love have revealed love to be a very important factor (Doherty & Anderson, 2004; Estrada, 2009; Larson, 2003; Markman, Stanley, & Blumberg, 2001).

Giriş

Barış psikolojisi ve pozitif psikoloji toplumsal perspektifte, insanlar arasındaki iş birliği, çatışma çözme ve şiddetin psikolojik etkilerini incelerken; bireysel perspektifte insanların içsel pozitiflik düzeylerini ve uyumlarını incelemektedir (Khayyer, Oreyzi, Asgari ve Sikström, 2019). Araştırmacılar ise bir yandan çeşitli pozitif duygu tiplerini (örn: hoşnutluk, memnuniyet, huzur, doyum, neşe, gurur, ilgi, sevgi vb.) tanımlamaya ve bu duyguların düzeylerinde meydana gelen değişimlerin sebeplerini ortaya çıkarmaya çalışırken diğer taraftan bu duyguları benzerlik ve farklılıkları açısından karşılaştırmaktadırlar (Berenbaum, Chow, Schoenleber ve Flores, 2013; Berenbaum, Chow, Schoenleber ve Flores, 2016; Berenbaum, Huang ve Flores, 2019; Cordaro, Brackett, Glass, ve Anderson, 2016).

Literatürde *tranquility* ve *peace* kavramları ile ifade edilen huzur öncelikle kişisel (intrapersonal) anlamda ele alınmış ve içsel bir rahatlık, sakinlik, dinginlik gibi kişinin kendisiyle barışık olmasını, kendini güvende hissetmesini sağlayan içsel uyum ve denge hali olarak tanımlanmıştır (Demirci, 2017; Demirci ve Ekşi, 2018; Nelson 2014). Klasik felsefe iç huzurun kabullenme (acceptance), keyif (bliss), mutluluk (happiness) ve sakinlik (equanimity) bileşenlerinden oluştuğunu savunmaktadır (Gomm, 2014). Nelson'ın (2014) görüşüne göre huzurun bu yönü, kendini kabul etme (self-acceptance) ve kendine merhamet etme (self-compassion) gibi duygusal açıdan olumlu kişisel tutumlar yoluyla, kendinin farklı yönleri arasında daha fazla uyum yaşamakla ilişkilidir. Bu duygunun düzeyi bireylerin kendileriyle nasıl bir ilişki içerisinde olduğunu da göstermektedir. Ayrıca huzurlu olmanın diğerleriyle etkileşim sırasında gösterilen tepkiler ve yaşadığı deneyimler ile kendini gösteren ikincil bir kişilik özelliği olarak da düşünülmüştür.

Huzurun, kişilerarası (interpersonal) alanda yansımaları ise bireylerin daha az agresif davranıp daha yüksek barışçıl tepkiler vermesi, diğerlerine karşı hassas, samimi davranışlar göstermesi ve iş birliği içerisinde olması anlamına gelmektedir. Huzurlu kişiler ilişkilerinde güven ve affediciliği sağlamak için çaba göstermektedirler (Khayyer vd., 2019). Ayrıca bir başkası veya kendi durumunun, kişiliğinin farkında olma; yargılayıcı olmayan bir şekilde kabullenme eğilimleri vardır. İçinde buldukları mevcut durumu kabul etme ve halinden memnun olma beraberinde huzurun ortaya çıkmasını sağlamaktadır (Berenbaum vd., 2019). Kişisel ve sosyal faktörler dahil olmak üzere çok çeşitli değişkenler, huzurun seviyesini etkiler. Düşük seviyeli saldırganlık, stres, çatışma çözme ve ilişkisel beceriler, şefkat, iyimserlik seviyeleri huzurlu olmanın temel kaynaklarını oluşturmaktadır. Genel olarak, şiddetin reddedilmesi huzur için temel bir değerdir (Mayton, 2012).

İnsanların ilişkilerindeki kuralları ve yaşam kaliteleri hakkında bilgi veren evlilik, aile, arkadaş grupları, iş ortamı ve sosyal alanlar kişilerarası huzurun incelenebileceği en önemli sosyal ilişki alanları arasındadır (Thibaut, 2017). Bu alanlardan biri olan aile; içerisinde farklı rollere sahip üyeleri olan, çeşitli davranışsal örüntüler ve geri bildirimlerden oluşan, kuralların işletilmesi ve sorumlulukların yerine getirilmesi yoluyla karşılaşılan problemlerin ortak olarak çözüldüğü, üyelerinin psikolojik, sosyal, duygusal ve fizyolojik ihtiyaçlarını gideren bir sistemdir (Gladding, 2015; Sperry, 2012). Bu temel işlevlerin sağlıklı bir şekilde yerine getirilip getirilememesine bağlı

olarak yapılan araştırmalar (örn: Fıfıloğlu ve Demir, 2000; Doherty ve Anderson, 2004; Timothy-Springer ve Johnson, 2018; Rauer ve Volling, 2013) aile ve evlilik literatüründe aile yaşam doyumunu, evlilik doyumunu, ailede mutluluk, çift uyumu, eşler arası sevgi gibi temel kavramları ortaya çıkarmıştır.

Yukarıda sözü edilen kavramların araştırıldığı çalışmalar, bu kavramlara dair yapılan tanımlar incelendiğinde sınırları net olmayan sonuçların ve benzer tanımların ortaya çıktığı görülmüştür. Kısaca göz atıldığında aile yaşam doyumunu aile üyelerinin yaşamından memnun olma (satisfaction) ve hoşnut olma (contentment) düzeyi iken (Li ve Fung, 2011); mutluluk (happiness) bireylerin aile yaşamı içerisinde hissettiği pozitif duygu durumudur (Rauer ve Volling, 2013). Uyum (adjustment) ise eşler arasında anlaşmanın ve aile üyelerinin birlikte hareket edebilme becerisi olarak tanımlanmıştır (Fıfıloğlu ve Demir, 2000). Diğer bir kavram ise Türkçe'ye uyum olarak çevrilen, aile ve evlilik literatüründe henüz kullanılmaya başlayan harmoni (harmony), birinin yaşamını kabullenip değişen durumlara göre esneklik gösterip kendini koşullara uydurarak, yaşamını denge içerisinde sürdürmesi olarak tanımlanmıştır (Garcia, Al Nima ve Kjell, 2014). Bu kavramın içerisinde çevreyi kabul etme (acceptance of the environment) ve kendini uyumlama (adjustment of the self) iki kilit unsurdur (Morling ve Evered, 2006). Gottman, (1994) güçlü ve istikrarlı ilişkilerde sevmenin ve sevilmenin değerini vurgulamış, eşler arasında sevginin istikrarlı, güçlü ve mutlu aileler yaratabileceğini savunmuştur. Ona göre eşler arasında sevgiye dayalı bir yaklaşım, evliliğin mutlu bir şekilde devam etmesi açısından en temel noktadır.

Huzur ile evlilik ilişkisinin araştırıldığı çalışmalar incelendiğinde bu kavramların evlilik ve aile çalışmalarında çok az kullanıldığı fark edilmiştir. Aile ve evlilik çalışmalarında iyi bir yaşamla (good life) açıklanan huzurun, genel olarak *peaceful veya tranquility* kavramlarıyla ifade edildiği görülmüştür (Khan ve Seedat, 2017; Walker, 2015). Ailede iyi oluşun metaforlar üzerinden değerlendirildiği bir araştırmada, aile iyi oluş düzeyi yüksek aileler için kullanılan *orquestra* metaforu saygı, güvenlik, tolerans, huzur, barış ve harmoni kavramları çerçevesinde tanımlanmıştır (Karakaş, Dean Lee ve MacDermid, 2004). Estrada (2009) tarafından evlilik doyumunun araştırıldığı bir çalışmada eşler, sevginin onlara iç huzur (peace of mind) sağladığını söylemişlerdir. Afro Amerikalı yedi çift ile yapılan bir fenomenoloji çalışmasında tatmin edici bir evliliğin güvenli, mutlu ve huzurlu (secure, happy, peace) olmak anlamına geldiğini ifade edilmiştir (Ferguson-Cam, 2015). Ko (2002) beş yıldan sonra evlilikte huzur ve barışın sağlanabileceğini, *peace and tranquility* kavramlarını kullanarak açıklamıştır.

Türkiye'de aile alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde aile huzurunun daha çok pastoral/dini literatür tarafından kullanıldığı; psikoloji alanında yapılan araştırmaların çoğunlukla aile doyumunu, çift uyumu, sevgi, bağlılık, mutluluk gibi kavramlar üzerinden olduğu anlaşılmıştır. Oysa ülkemizde günlük yaşamda bir ailenin sağlıklı, mutlu veya başarılı olmasından sıklıkla *aile huzuru* kavramı kullanılarak söz edilmektedir. Günlük yaşama yerleşmiş bu kavramın aile ile ilişkisi incelendiğinde, İslam dininin kutsal kitabında huzur duygusunun yaşanabileceği alanlardan birinin aile olduğunun açıklandığı görülmüştür (Kur'an-ı Kerim, 30: 21). İslam, huzurun aile kurma yoluyla elde edilebileceğine işaret etmektedir. Türk Medeni Kanunu'nun (2001) beş maddesinde (bknz.192, 197, 322, 324, 347) *aile huzuru* ve *evlilik birliğinin huzuru*

kavramlarının kullanılması, Türkiye’de huzur ile evlilik/aile kurumu arasındaki bağı sadece dini bir alt yapısı değil hukuksal bir alt yapısının da olduğunu göstermektedir.

Bu sebeplere bağlı olarak aile huzuru kavramını gerek terapi sürecinde gerekse günlük yaşamda sıklıkla kullanan bireylerin neyi kastettiklerinin; bu kavramla aile içerisindeki hangi yaşantılara, duygulara ve düşüncelere vurgu yaptıklarının ortaya çıkarılması dikkate değer görülmüş, yapılan araştırmanın bu boşluğu dolduracağı düşünülmüştür. Yani Türkiye’de evli bireyler tarafından sıklıkla kullanılan aile huzuru olgusunun gerçek doğasını anlamak ve bu anlamı bilimsel bir çerçeveye yerleştirmekle bilime katkı sunulacağı düşünülmektedir.

Yukarıda verilen bilgiler ışığında bu araştırmanın amacı, evli bireylerin kendi aile yaşam deneyimleri üzerinden aile huzuru olgusuna ilişkin algılarını ortaya çıkarmak ve bu olguyu aile yaşamının temel kavramları üzerinden değerlendirmektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Evli bireyler için *aile huzuru* kavramı ne anlama gelmektedir?
2. Aile huzuru kavramının mutluluk, uyum, memnuniyet/doyum ve sevgi kavramlarıyla bağı nasıldır?

Yöntem

Yöntem bölümünde araştırmanın deseni, çalışma grubu, verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanması, araştırmacının rolü, geçerlilik ve güvenilirlik bilgilerine yer verilmiştir.

Araştırma deseni

Araştırmada, çalışma grubundan detaylı bir şekilde veri toplanabilmesine izin veren nitel araştırma desenlerinden biri olan yorumlayıcı fenomenolojik araştırma deseni seçilmiştir. Bildiğimiz ama tam anlayamadığımız olguların ve deneyimlerin gerçek doğasını anlama, bu deneyimi yaşayan kişilerin bu deneyimi nasıl algıladığını öğrenme ve bunlara yüklediği anlamları ortaya çıkartma fenomenoloji araştırma deseninin amacıdır (Patton, 2014). Bir olgunun insanlar tarafından nasıl deneyimlendiği, onlar için ne ifade ettiği, onları nasıl etkilediği, fenomenolojinin ilgilendiği alanlar arasındadır.

Yorumlayıcı fenomenoloji hermönetik temelden beslenen ve psikolojide sıkça kullanılan bir araştırma desendir. Bu deseni kullanan araştırmacının amacı geçmişteki tecrübelerini ve birikimlerini önemli bir kaynak olarak kullanarak, katılımcıların olguya dair deneyimlerine ulaşmak ve onları tanımlamaktır. Türkiye’de evli bireyler tarafından sıklıkla kullanılan aile huzuru olgusunun gerçek doğasını anlamak ve katılımcıların bu olguya yüklediği anlamı ortaya çıkarmak amacıyla yorumlamacı fenomenolojik araştırma deseni seçilmiştir.

Çalışma grubu

Bu çalışmada, nitel araştırmalarda kullanılan *amaçlı örnekleme* türlerinden *ölçüt örnekleme*’den yararlanılmıştır. Ölçüt örnekleme, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan

bütün durumların çalışılmasıdır. Burada sözü edilen ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanılabilir (Patton, 2014). Bu çalışmada çalışma grubu iki ölçüte göre belirlenmiştir. Birinci ölçüt çalışma grubunun Duvall'in aile yaşam döngüsü modeline (Nystull'dan aktaran Nazlı, 2011) göre dördüncü evre ve öncesi kriterine bağlı olmasıdır. Araştırmacı aile yaşam döngüsünün ileriki evrelerinde olan evli bireylerin algısı ile ilk dönemlerinde olan bireylerin algısının ciddi oranda farklı olabileceğini düşünmüş ve benzeşik bir alt grubun seçilmesinin derinlemesine incelemeye daha fazla olanak sağlayacağına karar vermiştir.

İkinci ölçüt, görüşme yapılacak bireylere Aile Yaşam Doyumu (Çelik, 2014) ölçeğinin uygulanması aldıkları puanlara göre düşük, orta, yüksek şeklinde yüzdelik dilimlere ayrılması ve her düzeyden evli bireyler çalışmaya dahil edilerek maksimum çeşitlilik sağlanmasıdır. Böylece aile huzuru kavramı aile doyumunun hem düşük olduğu hem de yüksek olduğu bireylerin görüşleri üzerinden incelenmiştir. Araştırmada, gönüllü bireylerden 18 kişi ile görüşmeler yapılmıştır. Araştırmaya katılan evli bireylerin demografik bilgileri Tablo 1'de gösterilmiştir. Etik amaçlara hizmet etme amacıyla görüşmecilerin gerçek kimlikleri kullanılmamış bunun yerine her bir katılımcıya rumuzlar verilerek alıntılar sunulmuştur.

Tablo 1.

Araştırmaya Katılan Çalışma Grubunun Özellikleri

Çalışma Grubu	Yaş	Eğitim Durumu	Meslek	Evlilik Yılı
Erkek Ardiç	31	Lisansüstü	Akademisyen	Dört
Kadın Akasya	38	Lisans	Memur	Sekiz
Kadın Açelya	32	Lisansüstü	Akademisyen	Beş
Kadın Erguvan	36	Ön lisans	Ev Hanımı	Dokuz
Kadın Ekinezya	26	Lise	İşçi	Yedi
Kadın Firuze	36	Lisans	Hemşire	Altı
Erkek Frezya	38	Lisans	Memur	Beş
Erkek Fesleğen	43	Lisansüstü	Akademisyen	On İki
Erkek Hatmi	34	Lisans	Psikolog	Sekiz
Kadın Menekşe	34	Lisans	Doktor	Beş
Kadın Melisa	28	Lise	Ev Hanımı	Yedi
Erkek Mimoza	34	Lisans	Polis	Beş
Erkek Sardunya	42	Lise	Memur	On İki

Kadın Şebboy	33	Lise	Ev Hanımı	Dokuz
Erkek Tarhun	35	Lisansüstü	Akademisyen	Altı
Erkek Unluca	38	Lisans	Öğretmen	Altı
Erkek Yenibahar	44	Lisansüstü	Akademisyen	On
Kadın Zambak	32	Lisansüstü	Akademisyen	Dört
Kadın Zerrin	34	Ön lisans	Ev Hanımı	Sekiz

Tablo incelendiğinde araştırmanın çalışma grubunun 9'u kadın, 9'u erkek olmak üzere 18 kişiden oluştuğu görülmektedir. Grubun eğitim düzeyinin lise ile lisansüstü arasında değiştiği anlaşılmıştır. Grubun 31 ile 44 yaş arasında olduğu tespit edilmiştir. Çalışma grubunun evlilik süreleri incelendiğinde ise dört yıl ile on iki yıl arasında değişen bir dağılım görülmektedir. Bu çalışmada evlilik süresi, yıl hesabına göre değil Duvall'in aile yaşam döngüsüne göre belirlenmiştir. Yani katılımcıların ergenlik yaşında çocukları bulunmamaktadır. Sonuç olarak çalışmada 18 evli birey ile derinlemesine görüşme yapılmış ve görüşmeler analize tabii tutulma sürecine geçmiştir.

Veri toplama araçları

Bu çalışmada veriler, nitel çalışmada veri toplama yöntemlerinden biri olan görüşme tekniği türlerinden *derinlemesine görüşme* yoluyla elde edilmiştir. Görüşme, nitel çalışmalarda en sık kullanılan veri toplama aracı olarak tanımlanmaktadır. Görüşmenin bireylerin deneyimlerine, tutumlarına, görüşlerine, şikâyetlerine, duygularına ve inançlarına ilişkin bilgi elde etmede oldukça etkili bir yöntem olduğu belirtilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Çalışmada veri toplama aracı olarak, evli bireylerin, aile huzuruna dair görüşlerini ortaya çıkarmak ve aile huzurunu kavramını diğer kavramlarla olan ilişkisi üzerinden incelemek amacıyla çalışmada geliştirilmiş, açık uçlu sorulardan oluşan *yarı yapılandırılmış görüşme soru listesi* kullanılmıştır.

Verilerin analizi ve yorumlanması

Yarı-yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanan verilerin analizi Smith ve Osborn (2004) tarafından belirlenen yorumlayıcı fenomenolojinin veri çözümleme basamaklarına göre yapılmıştır. Birinci aşamada katılımcıların görüşmeleri yazılı hale getirilmiş, bütünsel olarak görebilmek amacıyla tekrar tekrar okunmuştur. Daha sonra metinler veri analiz programı NVivo 11'e transfer edilmiştir. Araştırmacı görüşmeler süresince, deşifreler sırasında ve veri analiz aşamasının her adımında not yazımını (memo writing) sürdürmüştür. Veri analizinin ikinci aşamasında, görüşme metnindeki ifadelerin çalışmada tarafından nasıl anlaşıldığını gösteren notların yardımıyla ifadelerdeki anlam grupları oluşturulmuş, kodlar haline getirilen bu grupların tekrarlanma sıklığı göz önüne alınarak temalara dönüştürme işlemi gerçekleştirilmiştir. Analizin üçüncü basamağında her bir temanın birbiriyle bağlantıları incelenmiş ve ilişkili temalar bir araya getirilerek gruplandırılmıştır. Bu aşamada yapıya uygun olarak bazı temalar ana temalar haline gelirken, bazıları da alt temalar

halinde bırakılmıştır. Dördüncü aşama da ise elde edilen ana tema ve alt temalar bir tabloda okuyucuya aktarılmış ve bunlar katılımcılardan alınan ifadelerle desteklenmiştir. İlgili literatür ve araştırmacının yorumları ise tartışma bölümü içine dâhil edilmiştir.

Araştırmacının rolü

Nitel araştırmalarda araştırmacı veri toplarken katılımcıları yönlendirmemeli ve objektif davranmalıdır. Ancak yorumlayıcı fenomenolojinin veri analizi sürecinde araştırmacının bilgi birikimi ve tecrübesi araştırmayı beslemektedir. Bu çalışmada, araştırmacının alana ilişkin bilgisi ve deneyimi oldukça fazladır. Araştırmacı Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü'nde lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimini tamamlamıştır. Doktora eğitimine kadar psikolojik danışman ve rehber öğretmen olarak yaklaşık yedi yıl çeşitli kurumlarda mesleğini yapmayı sürdürmüş ve işinin bir parçası olarak öğrencilerin aileleriyle daima görüşmeler yapmıştır. Yüksek lisans tezinde aileleri ele alan araştırmacı, bu eğitimini tamamladıktan sonra doktora eğitimine başlamış, doktora tezini de evlilikler üzerine yapmıştır. Doktora eğitimiyle birlikte mesleki kariyerine akademisyen olarak devam etmektedir.

Geçerlik ve güvenirlik

Bu araştırmada veri toplama araçlarının geliştirilmesinden veri analiz sonuçlarının yazılması aşamasına kadar uzman görüşüne başvurulmuştur. Araştırmanın raporlaştırılırken çalışma grubunun cevaplarından alıntılar yapılması ve alıntılar orijinal haliyle verilmesi ile araştırmanın aktarılabilirliği artırılmaya çalışılmıştır. Katılımcıların konu hakkında görüşlerinin derinlemesine alınabilmesine yönelik olarak önceden hazırlanan sorular, konunun akışına göre sonda sorularla desteklenerek farklılaştırılmıştır. Böylelikle derinlemesine bilgi elde edilmeye çalışılmıştır. Araştırmacı inandırıcılığını sağlamak amacıyla görüşme sorularına verilen yanıtları bir ay ara ile iki kez kodlandıktan sonra kodlar arasında uyum sağlanmış, daha sonra alanında uzman kişiler tarafından bu kodlamalar incelenmiş, ortaya çıkan veriler bazı katılımcılara tekrar sunulmuş ve teyit ettirilmiştir. Temalar alt problemlere göre organize edilerek anlamlı bütünler oluşturacak şekilde bir araya getirilmiş ve tablolaştırılarak sunuma hazırlanmıştır. Böylece araştırmacı veri ile uzun süreli bir etkileşim halinde olmuştur. Araştırmada çalışılan konu, amaç, alt amaçlar ve araştırma soruları, veriler uyumlu ve anlam bütünlüğü gözetilerek kodlanmıştır. Alt problemlere göre tasnif edilen temalar ile tutarlılığa özen gösterilmiştir.

Bulgular

Çalışma grubundaki katılımcılardan elde edilen verilerin analizi sonucunda, aile huzurunun kapsamı altında huzurlu aile, huzursuz aile, değişkenlik durumu ve temel kavramlarla bağlı ana temaları elde edilmiştir. Ana temalar alt temalardan meydana gelmekte ve bunlar ise farklı kodları içermektedir. Kodlar, katılımcıların ortak olarak en çok vurguladığı kavramlardan en az vurguladığı kavramlara doğru sıralanmıştır. Ortaya çıkan ana temalar ve onlara bağlı alt temalar ve kodlar tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2.*Nitel Bulgulara Dayalı Ortaya Çıkan Temalar, Alt temalar ve Kodlar*

Ana Temalar	Alt Temalar	Kodlar
Huzurlu Aile	Göstergeleri	Güvende hissetme Rahatlık-kaygısızlık hali Değerlilik duyguları Aile içerisinde yakınlık-sıcaklık Aile ortamında sakinlik-dinginlik Aile içerisinde bütünlük İyi hissetme-keyif
	Kaynakları	 Kabullenme Sabır-anlayış-tolerans Fedakârlık-esneklik-değişim Destek Sevgi-aşk-saygı Temel beklentileri karşılayan roller Ortak anlamın varlığı Açıklık-şeffâflık-netlik
Huzursuz Aile	Göstergeleri	Aile içerisinde gerginlik-öfke Kaygı-üzüntü-mutsuzluk Aile içerisinde ilgisizlik-kopukluk-kırgınlık Yalnızlık-hayal kırıklığı-umutsuzluk
	Kaynakları	Aile içerisinde sürekli ve yoğun çatışma hali Kişisel kırmızı çizgilerin ihlali Aileyi zor durumu sürükleyen kasıtlı davranışlar Kendini belirsizlik ve sorgulama içerisinde bulma Temel kişisel ihtiyaçların giderilememesi
Değişkenlik Durumu	Yıllar içerisinde stabil	Süregelen kronik sorunların olmaması Süregelen kronik sorunların olması
	Yıllar içerisinde yükselen	Farkındalığın yükselmesi Eşlerin birbirini tanınması ve kabullenmesi Partnerlerde artan anlayış düzeyi Kendini ilişkiye göre ayarlama
Temel Kavramlarla Bağlı	Mutluluk	Huzurun zaruriliğine karşı mutluluğun arzıllığı Huzurun derinliğine karşı mutluluğun yüzeyselliği Huzurun statikliğine karşı mutluluğun dinamikliği Sürekli mutsuzluk halinin huzursuzluğa dönüşmesi
	Uyum	Temel değerlerde uyumun önemi Yüksek uyuma rağmen huzuru kaçırın dış faktörler Uyumsuzluğu tamamlayan anlayış, kabullenme, esneklik
	Memnuniyet	Eşe duyulan memnuniyeti tamamlayan kabullenme ve değişim Eşe duyulan memnuniyete rağmen huzuru kaçırın diğer sebepler Aile yaşamından duyulan memnuniyetle paralel huzur duygusu
	Sevgi	Sevgisiz bir huzur üst seviyelere ulaşamaması Sevginin huzurun niteliğini aile kurumuna taşıması Sevginin memnuniyet ve uyumun eksikliklerini tamamlaması Sevginin huzur için yeterli olmaması

AİLE HUZURU

harmoni

Alt amaç 1. Aile huzurunun partnerler için anlamı

Aile huzurunun partnerler için ne anlama geldiğinin incelendiği araştırma sorusuna bağlı olarak sorulan görüşme sorularına verilen cevapların analiz edilmesi sonucunda *huzurlu aile*, *huzursuz aile* ve *değişkenlik durumu* olmak üzere üç ana tema belirlenmiştir. İki ana tema kendisine bağlı olarak *kaynakları* ve *göstergeleri*; kalan bir ana tema ise *yıllar içerisinde stabil* ve *yıllar içerisinde yükselen* alt temalarından meydana gelmiş, bu alt temalar ise çeşitli kodlarla açıklanmıştır. Bu bölümde temalarla ilgili olarak katılımcıların duygu, düşünce ve deneyimlerinin özünü anlamak amacıyla her tema doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

Huzurlu aile

Bireylerin bu huzur hali içerisinde olması, buldukları yaşam koşulları ve bu koşulları değerlendirme biçimlerinden kaynaklanmaktadır. Karşılaşılan zorluklarla baş etmeyi, bedensel ve ruhsal dengeyi korumayı, hayattan keyif almayı sağlayan huzur, aile kurumu içerisinde bir zorunluluk haline gelmektedir. Bu çalışmada katılımcıların kendi aile huzurunu değerlendirmesi üzerinden aile huzuru olgusuna dair bakış açılarını yakalayabilmek amacıyla “*Elinde senin aile huzurunu gösteren bir skala olsa 1’den 10’a kadar, sen kendi ailen için kaç puan verirdin?*”, “*Neden bu puanı verdin, diğerlerinden farklı olarak sizde ne var?*” veya “*Neden 3 değil de 7 dedin? (Rakamlar katılımcıların cevaplarına göre değişmektedir.)*” gibi sorular sorulmuş ve cevaplarına bağlı olarak katılımcıların algıları araştırmaya taşınmıştır. Katılımcıların verdikleri yanıtlar analizi edildiğinde, verdikleri yanıtların aile huzurunu ortaya çıkaran kaynaklar ve aile huzurunun göstergeleri olmak üzere iki farklı kategoride kümelendiği anlaşılmıştır. Katılımcıların açıklamalarına ve kullandıkları kavramlara dayanarak aile huzurunun göstergeleri/yansımaları ve kaynakları olmak üzere iki alt tema ortaya çıkarılmıştır.

Kaynakları: Araştırma bulguları ortaya çıkarılırken, bu amaca bağlı olarak belirlenen sorulara verilen cevaplar incelendiği gibi görüşmenin her aşamasında bizi bu amaca götürebilecek her bir ifade dikkatle ele alınmıştır. Doğrudan sorulan sorulara verilen yanıtlar başta olmak üzere, görüşmeler boyunca aile huzuruna dair katılımcıların önemli gördükleri açıklamalar ve en sık kullandıkları kavramlar *Harmoni*, (*eşler arası denge ile kurulmuş: kabullenme, sabır-anlayış-tolerans, fedakârlık, esneklik, değişim*), *destek, sevgi-aşk-saygı, temel beklentileri karşılayan roller, ortak anlamın varlığı, açıklık-şeffaflık-netlik* kategorileri altında toplanmış ve aile huzurunun kaynakları alt temasını oluşturmuştur.

Görüşmeler boyunca katılımcılara “*Eşinizin sevmediğiniz bir özelliği var buna siz örnek verin lütfen.....Böyle bir durumda ne yapıyorsunuz?*” veya “*Eşinizin katılması gereken bir düğün var, siz oraya gitmek istemiyorsunuz, bir şekilde anlaşmazlık yaşıyorsunuz, bu tür anlaşmazlıklar aile huzurunuzu nasıl etkiler?*” gibi çeşitli senaryolar sunulmuş ve senaryolar sonunda olaya nasıl tepki verebilecekleri konuşulmuştur. Daha sonra yaşamlarından buna benzer bir örnek istenmiştir. Bu sorulara verilen yanıtlarla birlikte görüşmeler boyunca yaptıkları açıklamalar da dikkate alınarak evlilikteki uyumsuzluk, anlaşmazlık veya kişisel özellikler, tercihler, ilgiler vb. konularında partnerler arasındaki tüm farklılıklar (Literatürde evlilikte farklılaşma olarak tanımlanmaktadır.)

karşısında gösterilen tutumun başta kabullenme olmak üzere sabır, anlayış, tolerans, fedakârlık, esneklik ve değişim olduğu anlaşılmıştır (Literatürde bu tutumların birlikteliği harmoni kavramıyla açıklanmıştır.) Katılımcılar, eşlerinin veya kendilerinin gösterdikleri bu tutumlardan bahsederken taraflar arasında dengenin olması konusuna çokça vurgu yapmıştır. Katılımcıların verdiği cevaplardan birkaçı aşağıda sunulmuştur:

Sen boyamadan hoşlanıyorsun boyanı yap, ben de aşağıda başka şeylerle uğraşıyorum. Bir iki saat biz çocuklara oyalanırken orada o boyamayı yap. Biliyorum bu yaşta boyama yapmak ona çok saçma geliyor....Aslında yaptığımız şeyler de birbirimizin ortak ilgi alanı yok hadi beraber puzzle yapalım demeyiz. Herkes birbirinin tercihlerini kabul edip, birbirine alan tanıyıp bıraktığında oluyor. Çünkü bireysel yaşama yıllarca alıştık eşim yıllarca kendi başına yaşamış ben de. Herkesin kendi özel alanında olduğu için. Ortak yapacağımızda yaparız sonra ben bunu seviyorum, ben bunu severim diye kendi işimize bakarız (Kadın Menekşe).

Yani kabullenme, değişme, fedakârlık. Hiç kimse birbirine mükemmel bir şekilde eşleşmiyor. Ama bir evlilik tek şeyin üzerine de inşa edilmez işte sabır, esneklik elimine ediyor. Ama huzurun devam etmesi için sabır ve esneklik gösterilen konular diğerinden daha az olmalı. 10 konu varsa mesela 3 ile 4'üne esneklik göstermelisin 7'sine de göstermek zorunda kalırsan ve hep sen göstermek zorunda kalırsan gitmez huzurun kaçır (Erkek Ardiç).

Beklentilerimin karşılanmadığı durumlarda söylüyorum. Tabii biraz değiştiriyor tümüyle de değiştirmiyor kalanı kabulleniyorsun (Erkek Tarhun).

Ben ona çok fedakâr davranıyorum. Ben fedakârlık yapıyorum gerçekten onun da yapması gerekiyor (Erkek Mimoza).

Huzur dediğim gibi tolerans, anlayış, kabullenme. Bunlar tamamlıyor ve diğer faktörler. Çatışmanın sıklığı çok düşürür. Mesela eşimin çok değişeceğini düşünmüyorum yani, mecburen kabulleniyorsun. Huzurlu olmak istiyorsan karşındakini olduğu gibi kabul etmek gerekiyor, bana göre (Erkek Unluca).

O benim dediğimi yapmaya çalışır her zaman ben de onun dediğini yapmaya çalışırım. Bu dengeyi çok güzel koruyabiliyoruz... Neye hayır, neye evet diyeceğimizi biliyoruz. Sen sürekli niye böyle diyosun, neden yapmadın falan dersin iş kötüyeye gider, o bir şeyi yapmadı mı sen yapar eksikliği telafi edersin (Kadın Ekinezya).

Katılımcılardan alınan verilerin analizi doğrultusunda aile huzurunun kaynakları kategorisinde toplanan diğer faktörlerin ise *destek, saygı-sevgi-aşk, temel beklentileri karşılayan roller, ortak anlamın varlığı, açıklık-şeffaflık-netlik* olduğu anlaşılmıştır. Bu kavramlarla tanımlanan katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıda sunulmuştur:

Çünkü destek oluyor. Yaslanacak dalın varsa o zaman huzur var...Birbirine destek olduğumuz için huzurluyuz, içimde bir ferahlama oluyor (Kadın Zambak).

Herkesin birbirine saygılı olduğu huzurlu evlilikler var, çok para kazanmak huzuru getirmiyor bence. Ailem için huzur biraz karşılıklı saygı kullanılan dil, sınırların bilinmesi. Aileme ya da bana karşı bir saygısızlık, ciddi şeyler yani huzursuz yapar (Erkek Hatmi).

Sevgi yoksa huzur olmaz. Onun da beni sevdiğine inandığım için huzurum var. Sevildiğimi düşünüyorum (Kadın Açalıya).

Ama sorumluluklarını yerine getirmeseydi huzurumuz bozulurdu. Çocuğuna çok sahip çıkar, çok sorumluluk sahibi, kontrolleri çok iyi yapar (Kadın Firuze).

Ben eşimin yanında olurum. Biliyorum babam borç yapardı ödemezdi de çalışmak da istemezdi. Borçlar çoğalır. Olan bize ve anneme olurdu, böyle bir evde huzursuzluk illa ki olurdu. Ama babam elinden geleni yapsaydı, babalık yapsaydı bize, iş alayım para kazanayım diye eminim annem daha iyi huzurlu olurdu ve daha çok çaba gösterirdi (Kadın Şebboy).

Ortak bir ülkümüz var, değerlerimiz var, paylaşımlarımız var. Çünkü ayrı dünyaların insanı değiliz, bazen ayrı dünyaların insanı hasbelkader bir araya gelmişler, onlar çok huzursuz oluyorlar...Çocuk bizim bu evlilikte kök salmamamızı sağlayan bir şey. Biz ortak bir amaç verdi, onları büyütmek, yetiştirmek. Artık bir bütün gibi olduk. Kaynaştırıcı bir unsur (Erkek Yenibahar).

Katılımcılar ortak amaçların ve değerlerin öneminden bahsederken, araştırmacı çocuğu huzuru artırıcı bir faktör olarak değerlendiren katılımcıların çocuğun onlara bir ortak anlam ve yaşam amacı sağladığını söylemeye çalıştıklarını fark etmiştir. Bu sebeple araştırmacı çocuğun aile huzurunu yükseltme işlevini bu verilere bağlı olarak ortak anlam ve değer kategorisine yerleştirmiştir.

Burada biraz da açık olmak çok önemli. Gizli gündemlerle hareket etmemek. Yani gol yemeye, gol atmaya çalışmamak. Acaba para saklıyor mu ailesine mi gönderiyor. Yani birbirimize karşı net olmamız, açık olmamız, şeffaf olmamız çok önemli huzurlu bir ortam için (Erkek Fesleğen).

Göstergeleri: Görüşmeler yapılırken katılımcılara sık sık “*Bu hal üzerinde olmayı tarif eder misin?*”, “*Bir ailenin huzurlu olması nasıl oluyor, anlatır mısın?*” soruları sorulmuş, huzur halini tarif etmekte zorlandıkları görülmüştür. Araştırma bulguları ortaya çıkarılırken, bu amaca bağlı olarak belirlenen sorulara verilen cevaplar incelendiği gibi görüşmenin her aşamasında bizi bu amaca götürebilecek her bir ifade dikkatle ele alınmıştır. Böylece aile huzurunun yansımalarının/ göstergelerinin nasıl olduğu ortaya çıkarılmıştır. Doğrudan sorulan sorularına verilen yanıtlar

başta olmak üzere, görüşmeler boyunca aile huzuruna dair katılımcıların önemli gördükleri açıklamalar ve en sık kullandıkları kavramlar *güvende hissetme, rahatlık-kaygısızlık hali, değerlilik duyguları, aile içerisinde yakınlık-sıcaklık, aile ortamında sakinlik-dinginlik, aile içerisinde bütünlük, iyi hissetme-keyif*, kategorileri altında toplanmış ve huzurlu ailenin göstergeleri alt temasını oluşturmuştur. Bu kategorilerin bazılarının eşler arasındaki ilişkiyle ilgili olduğu görülürken, bazılarının bireysel duygu durumunu ifade ettiği anlaşılmıştır. Katılımcıların verdiği cevaplardan birkaçı aşağıda sunulmuştur:

Huzur hissediyorum. İçerisinde kaygı yok. Güven var. Geçen gün, eşimin teyzesinin kızı ile eşim konuşuyorlar. Teyzesinin kızı kocasının peşinden koşuyor. Kumar oynuyor falan olumsuz şeyler. Eşim diyor ki niye peşinden koşuyorsun yapma. O da diyor ki benim de eşim, senin eşin gibi olsaydı koşmazdım. Güven deyince aklıma o geldi şimdi güveniyor bana huzurun en önemli parçasından biri (Erkek Sardunya).

Sadakat, güven, geleceğe güvenle bakmak geliyor aklıma, maddi kaygılarının olmaması, önünü görebilmek, tabi bu kısım ben de pek yok maddi olarak eşim beni hep huzursuz eder çünkü (Kadın Akasya).

Benim için beni sevdiğini hissetmem, önemli gördüğünü ve değer verdiğini hissetmem bunu hissediyorsak birbirimizleyken, huzurluyuz demektir (Kadın Erguvan).

Zihnimde küçüklükten beri şöyle bir tasavvur var. Mutfakta kaynayan bir tencere. Annemin sesi, babamın sesi. Birlikte yenen bir yemek. Evde yükselen kahkahalar, anne babanın candan davranışları, aile huzurunu bunları çağrıştırıyor (Kadın Zerrin).

Bu benim en çok aradığım şey huzurda en önemli meselesi, ortada bir kargaşa karmaşa yok, bir sakinlik var. Hayatımıza devam ediyoruz...Dinginlik tartışmama durumu benim için önemli (Erkek Ardiç).

Birlikte hareket etme, birlikte vakit geçirme, eşine ait hissetme...Çok ciddi bir hastalık bile bütünleştirir belki (Erkek Frezya).

Hiç konuşmasan da bir insan karşında olur, durduğunda, baktığında bile huzurlu hissedersin. Evinde kendini iyi hissedersin, böyle keyiflisindir. O huzur bence o kalbinde hissettiğin şey (Kadın Zambak).

Huzursuz aile

Bireysel olarak olumsuz düşünmek, zevk alamamak, isteksizlik, kaygılı olma hali diye açıklayabileceğimiz huzursuzluk, ayrıca huzurun göstergelerinin olmaması demektir. Çünkü toplumsal yaşamda ise aile içerisinde yaşanan çeşitli sebeplerden dolayı partnerlerin üzüntü, mutsuzluk, kaygı gibi olumsuz duygular hissettiği, sorunlu bir aile yaşantılarının olduğu durumunu ifade ederken sıklıkla *aile huzuru kalmadı, aile huzuru yok, çok huzursuz bir aile gibi* cümleler kullanılmaktadır. Bu cümlelerin tam olarak ne anlama geldiği ise bu alt kategori

üzerinden anlaşılmaya çalışılmıştır. Özellikle aile huzuru için derecelendirme sorusuna düşük puan veren katılımcıların görüşleri dikkatle incelenmiş ayrıca “Okulda bir öğrenciniz var, ben rehber öğretmenim bana onu şikayet etmek için geliyorsunuz ve ben size diyorum kiBey/Hanım, o öğrenci çok huzursuz bir ailede büyümüş, aklınıza nasıl bir ortam gelir?” ve “huzursuz olduğun bir dönemi bu küre içerisinde izlersek, o dönemi anlatır mısın?” gibi senaryo soruları üzerinden huzursuz ailenin ne demek olduğu anlaşılmaya çalışılmıştır. Katılımcıların açıklamaları bir araya kümelenererek huzursuz ailenin *kaynakları* ve *göstergeleri* adlı iki alt temayı meydana getirmiştir.

Kaynakları: Görüşmelerde katılımcıların, huzursuz olma halini anlatırken bu duyguyu yaşamalarına sebep olan faktörlere de sürekli vurgu yaptıkları anlaşılmıştır. Bu sebeple “Neden huzursuzsunuz?” soruları sorulmamasına rağmen kendiliğinden bu noktaya değinmeleri önemli görülmüş ve ailelerini huzursuz eden kaynaklara dair yaptıkları açıklamalar dikkatle ele alınmıştır. Böylece aile huzursuzluğunun kaynaklarının neler olduğu ortaya çıkarılmıştır. Görüşmeler boyunca aile huzursuzluğunun sebeplerine dair katılımcıların önemli gördükleri açıklamalar ve en sık kullandıkları kavramlar *aile içerisinde sürekli ve yoğun çatışma hali, kişisel kırmızı çizgilerin ihlali, aileyi zor durumu sürükleyen kasıtlı davranışlar, kendini belirsizlik ve sorgulama içerisinde bulma, temel kişisel ihtiyaçların giderilememesi* kategorileri altında toplanmış ve huzursuz ailenin kaynakları alt temasını oluşturmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplardan birkaçı aşağıda sunulmuştur:

Tartışmalar ortada bir şey yokken çok sık oluyor, sen niye şöyle yapmadın, ben niye böyle yapmadım. Hep aynı sebeplerle biz tartışıyoruz. Düşünce savaşı içerisindeyiz. O benim kararım doğru diyor. Ben de benim kararım çocuk olunca konu, kimse geri adım atmıyor (Kadın Firuze).

Bizim ailemizde de kavga var. Kavga olabiliyor ama onlar sonunu getirmiyorlar. Sürekli oluyor ve çok farklı boyutlarda, sözel şiddet, fiziksel şiddet belki (Kadın Zerrin).

Katılımcıların kişisel kırmızı çizgilerin ihlali kategorisi altında birleştirilen ifadelerinde, kendilerinin beklentileri veya yaşam stillerinde önem verdikleri farklı farklı konulara değinmiş, bu konunun kendileri için önemli olduğunu ve ihlal edilmesinin ciddi huzursuzluklara sebep olacağını belirtmişlerdir. Aşağıda iki örneği bulunmaktadır:

İnsanın kırmızı çizgilerinin olduğuna inanıyorum. Atıyorum eşim eve sarhoş gelirse bu benim için ciddi bir sorundur. Ama bazıları için öyle değil aman bir kahve yaparım açılır der. Bu kırmızı çizgiler aşılmadıkça huzur oluyor (Kadın Açılya).

Mesela altından kalkamadığımız bir mesele var kayınvalide konusu. Bir ara kavga ettik o mevzudan dolayı huzurumuz çok düştü. O devam etseydi huzurumuz düşerdi. Çünkü bu benim için çok önemli. Ben kesinlikle o kadınla bir arada olmak istemiyorum. Mesela maddi konularda da eşimin sıkıntıları vardır, yük benim üzerimdedir ama yine de bunu beni huzursuz etmiyor bunu telafi edebiliyorum. Banka borçları falan beni bu kadar yormuyor...Kırmızı çizgilere riayet (Kadın Akasya).

Çiftlerin aileyi zor duruma sürükleyen kasıtlı davranışlar kategorisi altında toplanan yanıtları analiz edildiğinde, içerisinde aldatma, ekonomik olarak aileyi zora düşürme, ilişkiyi koparmaya çalışma gibi açıklamaların olduğu görülmüş, bazıları aşağıda sunulmuştur:

Eşimin ilişkiyi bitirmeye çalışması, arayınca açmaması, eve gelmemeye başlaması, aramıza aldatma falan telafi edilemeyecek şeylerin girmesi (Kadın Erguvan).

Eğer eşim sürekli hata yapıyorsa bir hatalarından ders almıyorsa, devam ediyorsa bizi zor duruma düşürmeye, çünkü yaratıcıdan gelmiş olan huzuru düşürmez, kasıtlı bir davranış varsa bu etkiler (Kadın Şebboy).

Çünkü biliyorum o bilerek beni üzme için yapmadı, alışkanlığı olduğu için yapıyor, kötü bir niyeti yok. Hani bilinçli olarak yaptığını düşünsem çok düşerdi (Erkek Frezya).

Huzursuz aileye sebep olan kendini belirsizlik ve sorgulama içinde bulma ile temel kişisel ihtiyaçların giderilememesi faktörlerinin her birinden bir örnek aşağıda verilmiştir:

Ya ben niye evlendim evlenmezsem ne olurdu falan diye bu sorular aklıma gelmiyorsa sık sık demek huzurluyum. Ama bu evlilik nereye gidecek, ne olacak düşünceleri oluşmuşsa evlilikle ilgili kaygı yaşamaya başlamışumdur (Erkek Yenibahar).

Biraz daha sorguluyorsun tabii, böyle bir hayat benim istediğim bir hayat mı? O yüzden biraz düşürür (Erkek Unluca).

Bir de evlilik hayatımızda sonradan giren bir şey önceden geçirdiğimiz bir hayat var kariyer olabilir mesela önceki ailemiz. Eğer evliliğin bu hayat serüveni engel olacak şekilde olursa huzursuzluk olur. Süregelen hayatımın sekteye uğramaması ise huzur... Benim için madde bir plan program var zihnimde. Onun da engel olmaması lazım. Evliliğim buna büyük engelse çok huzursuz olurum ve bence en büyük huzursuzluk sebebi evliliğin sorgulanmasına başlamış olmak. Huzursuz evlilikte sorgulanma var (Erkek Ardıç).

Ya nasıl söyleyeyim, cinsel yaşamdan zevk alamayacak noktaya gelmem, daha iyi olsaydı bu ihtiyacımı karşılasaydı sürekli bir huzursuzluk çıkarmasaydı daha yüksek olurdu huzurum (Erkek Mimoza).

Göstergeleri. Görüşmeler yapılırken katılımcılara sık sık “Bu hal üzerinde olmayı tarif eder misin?”, “Bir ailenin huzursuz olması nasıl oluyor, anlatır mısın?” soruları sorulmuştur. Araştırma bulguları ortaya çıkarılırken, bu amaca bağlı olarak belirlenen sorulara verilen cevaplar incelendiği gibi görüşmenin her aşamasında bizi bu amaca götürebilecek her bir ifade dikkatle ele alınmıştır. Böylece bir ailede huzursuz olmanın nasıl yansıdığı ortaya çıkarılmıştır. Doğrudan sorulan sorularına verilen yanıtlar başta olmak üzere, görüşmeler boyunca aile huzuruna dair katılımcıların önemli gördükleri açıklamaları ve en sık kullandıkları kavramlar aile içerisinde *gerginlik-öfke, kaygı-üzüntü-mutsuzluk, aile içerisinde ilgisizlik-kopukluk-kırgınlık, yalnızlık-hayal*

kırıklığı-umutsuzluk kategorileri altında toplanmış ve huzursuz ailenin yansımaları alt temasını oluşturmuştur. Bu kategorilerin bazılarının eşler arasındaki ilişkiyle ilgili olduğu görülürken, bazılarının bireysel duygu durumunu ifade ettiği anlaşılmıştır. Katılımcıların verdiği cevaplardan birkaçı aşağıda sunulmuştur:

Öfkesini daha az yaşasaydı. En üst düzeyde sinirlenmeseydi. Söylemleri daha farklı olsaydı, kırıcı olmasaydı (Kadın Firuze).

Gerginlik, evde sürekli tansiyon yüksek olur (Erkek Tarhun).

Maddi manevi kafama takacağım bir şey olmaması lazım. O ay yiyeceğim bir şey için markete gittiğimde paramı düşünüyorsam, ya da evde daimi bir hastan varsa, eşinle anlamadığım konular varsa bunlar kaygı yaratır, huzursuz eder... kaygılanma halidir işte....Annesi çocuğunun geleceği için sürekli kaygı duyuyordur (Kadın Menekşe).

Üzülüyorum, ağlıyorum, mutsuz oluyorum, depresyondaydım (Meryem).

Kavganın gürültünün eksik olmadığı. Aile bireyleri birbirinden kopuk, kendi kabuğunda, erkek kahvede çoğunlukla, eve gelmeye isteksiz, sevgisiz, ilgisiz (Kadın Melisa).

Kavga olur bir evlilikte hiçbir zaman dümdüz hayatı olmaz çünkü böyle birbirinden ayrı hayat asla olmaz yani. Karışalım birbirimize geri gelsin kavga edelim ama iletişim halinde olalım yani. Mesela ilk ben hamile kaldığımdaile ilk 1 yıl hiç kavga etmiyorduk ama aramızda doğru düzgün bir iletişim yoktu ve kötü bir şey de yoktu. Benimle ilgilenmezdi, gece benimle birlikte olmazdı. O kadar huzursuzdum ki. O yüzden yani kavgasızlık bence huzur demek değil. İki eş birbirini hiç müdahale etmiyorsa, iki yabancı gibi yaşıyorsa, birbirlerinden uzak, soğuk huzur olmaz, evlilikleri ya çocuk için ya da başka bir şeydir (Kadın Erguvan).

Yaklaşmak istemiyorsun, dokunmak istemiyorsun, irtibat kurmak istemiyorsun, kopuyorsun her geçen gün (Erkek Mimoza).

Umutsuzluk, hayal kırıklığı, kırgınlık, çaresizlik, o dönem duygusal anlamda çökmüş durumdaydım (Kadın Şebboy).

Değişkenlik durumu

Araştırmacılar ilişki içerisindeki mutluluk, doyum, uyum gibi temel kavramların zaman içerisindeki düzeylerini araştırmaya değer görmüş ve evlilik niteliğinin süreç içerisindeki değişimine (change) dair birçok yaklaşım ortaya koymuştur. Bu araştırmada da katılımcıların aile huzurunun süreç içerisindeki değişimine dair veri toplamak için “*Peki bu skalaya verdiğin puan ilk evlendiğinden bugüne kadar hep benzer mi olurdu, yani o günlerde sorsam kaç verirdin?*” sorusu sorulmuştur. Ancak katılımcıların büyük çoğunluğunun, bu soruyu daha sormadan

süreçle ilgili açıklamalar yaptığı görülmüş, veriler bir araya kümelenecek *yıllar içerisinde stabil ve yıllar içerisinde yükselen* adlı iki alt temayı meydana getirmiştir.

Yıllar içerisinde stabil: Görüşmelerde katılımcıların beşi aile huzurlarının başından beri aynı, stabil olarak devam ettiğini bildirmiştir. Bu katılımcılardan üçü derecelendirme sorusuna oldukça yüksek puan veren katılımcılarken; ikisi ise aile huzur düzeyine dört ve daha aşağısını veren katılımlardandır. Nitel araştırmanın veri üzerindeki çeşitliliği, ayrıntıları ve farklılıkları ortaya çıkaran doğası araştırmacı için önemli olduğundan bu beş katılımcının görüşleri oldukça dikkate değer görülmüş ve bulgulara taşınmıştır. Aile huzurunun ilk evlendiği günlerden bugüne kadar oldukça yüksek olduğunu bildiren katılımcıların açıklamalarından, aile yaşamlarında genel olarak *süregelen kronik sorunların olmadığı* anlaşılmış, bu katılımcılardan ikisinin ifadesi aşağıda sunulmuştur:

Yok ya ne olacak ki böyleydi, hiç büyük bir sorunumuz olmadı Hep aynıydık. (Kadın Açıya).

Tabii aynı verirdim, o zaman 10 olurdu (kahkaha). Çünkü biz ilk tanıştığımızda da ben dedim ki, bu kız tam bana göre. İkimizde aynı olduğumuzu benzediğimizi fark ettik. Uyumluyuz, hele bizim çocuklar olmasa onlar sorun getiriyorlar okuldan çünkü, huzur puanına 10 verirdim. İlgi alanlarımız farklı olan yerlerde de biri diğerine uyum sağlıyor (Erkek sardunya).

Aile huzurunu oldukça düşük olarak nitelendiren iki katılımcı ise bu seviyenin hep aynı devam ettiğini bildirmiştir. Araştırmacı bu katılımcıların genel olarak, düzeltemedikleri kemikleşmiş sorunlardan bahsettiklerini fark etmiş ve *süregelen kronik sorunlar olması* kodunu kullanmıştır. Bu katılımcılardan birinin ifadesi aşağıda sunulmuştur.

O zaman, iki verirdim...(kahkaha) evet çok değiştiğini söyleyemem...çok farklıyız. Çocuk olmasaydı asla bir arada olmazdım, ayrılırdım. Ona olan saygım çocuğuna olan bakış açısı, anneliği, aile değerleri...Bunlar benim için çok önemli. Bunlar onda var. Yani çok önemli ama çok farklıyız. (Erkek Mimoza).

Yıllar içinde yükselen: Görüşmelerde katılımcıların çoğunluğu aile huzurlarının her geçen gün daha yükseldiğini bildirmiştir. Bu katılımcılar içerisinde aile huzuruna oldukça yüksek puan verenler olduğu gibi düşük puan verip aile huzurunu daha az hissettiklerini ifade eden katılımcılar da bulunmaktadır. Sonuç olarak hissettikleri aile huzuru ne olursa olsun, bu katılımcılar evlendikleri günden itibaren aile huzurlarının gün geçtikçe daha yükseldiğini anlatmışlardır. Görüşmeler boyunca, katılımcıların önemli gördükleri açıklamaları ve en sık kullandıkları kavramlar *farkındalığın yükselmesi, eşlerin birbirini tanınması ve kabullenmesi, partnerlerde artan anlayış düzeyi, kendini ilişkiye göre ayarlama* kategorileri altında toplanmış ve yıllar içerisinde yükselen alt temasını oluşturmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplardan birkaçı aşağıda sunulmuştur:

Hayır, evliliğimin ilk altı yılı 3 bile derdim. Eşim bazı hatalarının farkına vardı. Eşimin arkada çevresinden dolayı bir alkol sıkıntısı vardı ama şimdi kullanmıyor (Kadın Şebboy).

İlk zamanlar 3 seneye kadar birbirimizi tanımadığımızdan tabii ki de öyle değildi ama şimdi neye hayır, neye evet diyeceğimi biliyor (Kadın Ekinezya).

Kabul etmeyi öğreniyorsunuz, sonuç itibarıyla değişmeyen şeyler vardı baktım onları kabul ettim mesela. O kabullenmeler içsel olarak olursa içsel huzur da nispi olarak sağlanıyor. İçsel huzur tam olmasa da aile huzurunu devam ettirirsin (Erkek Yenibahar).

Çünkü bazı sorunları tolere edebiliyoruz evliliğin zamanı arttıkça bu eşik artıyor. İlk başta daha düşük olabilirdi tolerans eşiği düşük (Erkek Tarhun).

4 sene öncesine kadar sorsam 2 puan verirdim, 1 puan verirdim...Ben ne yapıyorum dikkat ediyorum mesela kıyafetlerini ütüsüz olmamasına, kızar ben de ütülüyorum. Yemeğin hazır olmamasına kızar dikkat ediyorum, hazır olur (Kadın Melisa).

Herkes birbirinin Huyuna suyuna Huyuna suyuna alışıyor ve ona göre davranıyor sorun olmuyor. Ona göre davranışlarını ayarlıyorsun...Sen hazırlanmaya başla, yarım saat sürer. Benimki 10 dakika. Ben 20 dakika başka bir işimi yapıp, sonra hazırlanıyorum. Böylece aynı sürede çıkıyoruz, tolere etmeye başlıyorsun ki ne oluyor o huzursuzluk çıkmamasını sağlıyor (Kadın Menekşe).

Alt amaç 2. Aile huzuru kavramının ailede mutluluk, uyum, memnuniyet ve sevgi kavramalarıyla bağı

Temel kavramlarla bağı

Aile işlevlerinin sağlıklı bir şekilde yerine getirilip getirilmemesine bağlı olarak yapılan araştırmalarda ortaya çıkan mutluluk, uyum, doyumu/memnuniyet, sevgi gibi temel kavramların aile huzuru kavramı ile benzerlikler ve farklılıkları açısından incelenmesi alt amacına bağlı olarak sorulan görüşme sorularına verilen cevapların analiz edilmesi sonucunda *temel kavramlarla bağı* ana teması belirlenmiştir. Bu ana tema kendisine bağlı olarak ailede mutluluk, uyum, memnuniyet ve sevgi alt temalarından meydana gelmiş, bu alt temalar ise çeşitli kodlarla açıklanmıştır. Bu bölümde temalarla ilgili olarak katılımcıların duygu, düşünce ve deneyimlerinin özünü anlamak amacıyla her tema doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

Mutluluk: Görüşmeler sonucunda ortaya çıkan verilerin ayrıntılı analizi neticesinde, katılımcıların huzur ve mutluluk arasındaki ilişkinin genel olarak doğrusal olduğunu ve birbirine benzediğini vurguladığı görülmüştür. Ancak katılımcılar aynı zamanda bu kavramların birbirlerinin yerine kullanılabilecek düzeyde aynı anlama gelmediğini ve birbirinden ayrılan yönlerinin olduğunu açıklamışlardır. Ayrıca bu kavram için tekrar derecelendirme istendiğinde, mutluluk için verilecek derecenin dahi günler arasında değişiklik gösterebileceğini, tek bir ortalama değer veremeyeceklerini bildirmişlerdir. Ailede huzur ve mutluluk kavramlarının daha iyi anlaşılabilmesi için katılımcıların en sık yaptığı karşılaştırmalar *huzurun zaruriliğine karşı mutluluğun arıziliği, huzurun derinliğine karşı mutluluğun yüzeyselliği, huzurun statikliğine karşı*

mutluluğun dinamikliği, sürekli mutsuzluk halinin huzursuzluğa dönüşmesi kategorileri altında toplanmış ve *mutluluk* alt temasını oluşturmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplardan birkaçı aşağıda sunulmuştur:

Mutluluk biraz daha göreceli, aileye göre mutluluk değişebilir. Mesela ben biraz daha romantik olsam eşim daha mutlu olur, huzurlu olur mu pek sanmam. Birbirine paraleldir ama huzur biraz daha fay hatları gibi sıkıntı olduğunda aile sıkıntıya giriyor (Erkek Tarhun).

Bence huzur ve mutluluk kesinlikle farklı. Mutluluk evliliklerde aranması gereken bir şey değil. Çok geçici bir duygu durumu mutsuzluk da öyle. Yani mutlu olursunuz bir şeye bir gün sonra geçer huzur çok daha süreklilik arz eder, elzem bir ihtiyaç... Ben şöyle diyorum huzur ve mutlulukla alakalı bir yerde huzur olabilir burada büyük mutluluklar yaşamak zorunda değilsin, mutluluk hissetmiyorum ama rutin bir hayatım var huzurlu hissediyorum bu benim için çok normal mutluluktan havalara uçmuyorum, mutsuz da değilim ama huzurluyum... Eğer huzur olmazsa evlilik genel olarak mutsuzdur. Sorun vardır mutluluk öyle bir şey değil. Evet kolon tarifini kesinlikle huzur evin kolonuysa mutluluk sıvalarıdır, duvarıdır. Ufak tefek şeylerle o sarsılmaz... Mutsuz olursun sonra geçer ama çok sık olursa genel olarak bir huzur kaçır buna huzursuzluk denir (Erkek Ardıç).

Huzur sürekli bir şey. Bir ailede öncelikli asgari şartların sağlanması lazım ki huzurlu olayım Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi gibi düşün (Kadın Zerrin).

Huzur deyince daha uzun süreli bir hal geliyor aklıma... Huzur, huzurda daha evrensel kavramlar var. Mesela Yusuf Mert dışlarını fırcaladıysa ben mutluyum. Huzur ise onların daha çok kendilerini iyi hissetmeleri, manevi dünyaları ile alakalı benim de öyle. Mesela kısa süreli olursa mutsuzluk, mutsuzlukla kalır ama eğer uzun süre olursa huzursuzluk haline gelir (Kadın Akasya).

Bir insan belirli bir süre mutsuz olabilir ama genel olarak huzurlu ise ciddi etkilenmez... Bizde de mesela sık sık kavga olur ama geçici şeyler etkiliyor mesela kavga edince o an mutsuzuz barışınca mutluyuz. Basit tartışmalarımız huzurumuzu çok etkilemez. Ben huzuru daha kapsamlı bir şey olarak görüyorum. Huzurun belirli düzeyde bazı şeyleri var, huzur varsa mesela tartışılır ama kendini çabuk toplarlarsın, tartışmaların sonu gelmezse kötü olur (Erkek Hatmi).

Çift uyumu. Derinlemesine yapılan görüşmeler sonucunda oluşturulan bulguların ayrıntılı incelenmesi neticesinde, katılımcıların huzur ve çift uyumu arasındaki ilişkinin genel olarak doğrusal olduğunu, özellikle ailenin temel taşlarında uyumun önemli olduğunu vurguladıkları görülmüştür. Katılımcılar aynı zamanda eşler arasında yüksek uyuma rağmen dış faktörlerin aile huzurunu düşürebildiğini belirtmişlerdir. Ayrıca eşler arasındaki uyumsuzluğun çeşitli şekillerde

tamamlandığını açıklamışlardır. Ailede huzur ve uyum ilişkisine dair katılımcıların en sık yaptığı açıklamaları *temel değerlerde uyumun önemi, yüksek uyuma rağmen huzuru kaçıran dış faktörler, uyumsuzluğu tamamlayan anlayış, kabullenme, esneklik* kategorileri altında toplanmış ve *uyum* alt temasını oluşturmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplardan birkaçı aşağıda sunulmuştur:

Biz çok uyumluuz benzer değerlerimiz var, amaçlarımız, ülkelerimiz belli. Uyum olmazsa huzur kaçır ama uyum varsa illa huzur var diyemem. Diğer faktörler de önemli. Çocukla ilgili, çevreyle ilgili, huzurumuzu bizim dışımızda etkilen birçok olumsuz faktör var (Erkek Fesleğen).

Uyumlu olduğumuz çok önemli yerler var. Uyumsuz olduğumuz yönlerde var. Kültürlerimiz çok farklı, yemek tarzlarımız farklı...Çok uyumlu değiliz biz ama gerisini işte beklentileri değiştirmek, kabullenme ve anlayış tamamlıyor. Tercihlerimize saygı duyarak telafi ediyoruz, tamamlarız onu...Tamimiyle uyumsuz olsaydık sorun olur da önemsiz konularda olunca sorun olmuyor (Kadın Açalya).

Memnuniyet. Derinlemesine yapılan görüşmeler sonucunda oluşturulan bulguların ayrıntılı incelenmesineticesinde,katılımcılaraailesinden,eşindenne ölçüde memnun olduğuyula ilgili sorular sorulmuş ve aile huzuru ile bağı kurulmuştur. Katılımcılardan çoğunluğu memnuniyeti öncelikle eşleri açısından değerlendirilmiş, eşlerinden çok memnun olmadıklarını ancak sevmedikleri özelliklerini kabul ederek ve beklentilerini bu ölçüde değiştirerek memnuniyetsizliklerini tamamlayıp, aile huzurunu sağladıklarını açıklamışlardır. Bazı katılımcılar ise eşlerinden oldukça memnun olduklarını ancak dış faktörler, kişisel farklılıklar gibi diğer sebeplerin aile huzurlarını kaçırdığını söylemiştir. Daha sonra ise aile yaşamlarından duydukları memnuniyete bağlı olarak, aile huzurunun hissedildiğini ifade etmişlerdir. Ailede huzur ve memnuniyet ilişkisine dair katılımcıların en sık yaptığı açıklamalar *eşe duyulan memnuniyeti tamamlayan kabullenme ve değişim, eşe duyulan memnuniyete rağmen huzuru kaçıran diğer sebepler, aile yaşamından duyulan memnuniyetle paralel huzur duygusu* kategorileri altında toplanmış ve *memnuniyet* alt temasını oluşturmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplardan birkaçı aşağıda sunulmuştur

Memnun olmak karşıdaki ile ilgili yaptığı eylemler sana karşı davranışları bunu biraz daha kabullenip daha huzurlu olabilirsin, sürekli şikâyet edip huzursuzda olabilirsin. Bu adam değişmez yani ne yaparsam yapayım değişmez, öyle baktığım için kabulleniyorum, zorladıkça farklı şeyler çıkıyor (Kadın Melisa).

İkimizin de var biliyorum. Benim de onda sevmediğim özellikler var, onun da bende var. 2 kardeş bile birbirine benzemiyor. Bunları konuşabiliyoruz. Ben senin şu tarafından hoşlanmıyorum, ben senin şu diye. Her şey değişmiyor ama, değiştirmeye çalışıyoruz. Bazı şeyleri de kabul ediyoruz karşılıklı (Erkek Frezya).

Eşimden memnuniyeti soruyorsan, bireysel olarak hiçbir problem yok. Yani onu seviyorum yani onunla olmaktan memnunum. Çocuğuna çok sahip çıkar çok,

sorumluluk sahibi, çok ince düşünür. Kontrolleri çok iyi yapar. Ama aramıza çocuk girince her şey değişiyor. Bizi huzursuz eden şeyler bizim dışımızda (Kadın Firuze).

Aile yaşamından memnunsan bu huzurda yaratıyor, aile huzuruna kaç demiştin, yedi mi? Tamam işte aile yaşamından memnun musun diye sorsan yine yedi derim. Çünkü aile yaşamından memnunsan huzurlu olursun, değilsen huzursuz, bu duygu biraz memnuniyete bağlı (Erkek Yenibahar).

Sevgi: Aile ve evlilik konusunda yapılan araştırmalar, güçlü ilişkilerde sevmenin ve sevilmenin önemini vurgulamış, eşler arasında sevginin varlığının çok önemli olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu sebeple araştırmacı aile huzurunda sevginin rolünü incelemiş, katılımcıların eşleriyle arasındaki sevgi bağına dair sorular sormuştur. Derinlemesine yapılan görüşmeler sonucunda ortaya çıkan verilerin ayrıntılı incelenmesi neticesinde, katılımcıların bir taraftan aile huzuru için eşler arasındaki sevgi bağının muhakkak olması gerektiğine dair ifadeleriyle; diğer taraftan ise sevginin aile huzuru için yeterli olmadığı ile ilgili açıklamalarıyla karşılaşılmıştır. Katılımcılar sevgiyi aile huzurunun sağlanmasında temel bir rolü olan kabullenme, anlayış, değişim gibi faktörlerin geliştirilmesinin sebebi olarak da görmektedirler. Ayrıca ailedeki sevgi bağının huzuru diğer gruplardan veya oluşumlardan ayırarak aile kurumuna taşıdığını belirtmişlerdir. Ailede huzur ve sevgi bağına dair katılımcıların en sık yaptığı açıklamalar *sevgisiz bir huzurun üst seviyelere ulaşamaması, sevginin huzurun niteliğini aile kurumuna taşıması, sevginin anlayış, kabullenme ve değişimin kaynağı olması, sevginin huzur için yeterli olmaması* kategorileri altında toplanmış ve *sevgi* alt temasını oluşturmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplardan birkaçı aşağıda sunulmuştur:

Sevgi bağı olmayınca bence huzur olmaz. Çünkü sevgi pek çok şeyi görmezden gelmeden sebep oluyor (Erkek Mimoza).

Sevgisiiii...Bir anlaşma gibi olur, bir herkesin birbirine saygılı olduğu huzurlu evlilikler var, bir de hakikatten sevdiği için tolere eden. Huzursuz diyemem çünkü ortada çalıştıkları bir şey yok ama ben ona aile huzuru demem. Bence huzurlu bir ev arkadaşı olur...Bir sitede oturduğunu düşün, çok huzurludur sorun yok ama herkes kaskatıdır, selam verir geçer ama köye gidersin bir kural yoktur, herkes samimidir, birbirini sever huzurludurlar o daha ailedeki huzur gibi geliyor (Kadın Menekşe).

Bazen çok seviyorlar ama geçinmiyorlar sevgi de aile huzuru için yeterli olmuyor. Bazen çocuklardan, uyumsuzluklardan ya da dış koşullardan, dolaylı sorun oluyor (Erkek Fesleğen).

Sevgi olmadan bir arada olmak huzurlu demek bana göre olmaz çünkü üniversitedeki ev arkadaşınla gibidir yani evlilikte arada duygusal şeylerde olmalı (Erkek Frezya).

Şöyle sevgisizlik dümdüz bir aile, sevgi aşk gibi şeyler gerekiyor. Ortalama bir huzur olabilir sevgi duygusunu tatmadıkları için ama ben ona huzurlu bir aile demezdim

sevgim yoksa arada bir anlaşmalı evlilik gibi. Eşler arasında birbirine bağlayan bir sevgi olmalı karşı cins sevgisi (Kadın Zerrin).

Çoluk çocuk olduktan sonra bence o sevgi bağı değişiyor. Alışkanlık haline geliyor aşkmış falan çocuklardan sonra kalmıyor, bizde çok az sevgi ...Belki olsa daha yüksek puan verirdim (Kadın Melisa).

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırma evli bireylerin kendi aile yaşam deneyimleri üzerinden aile huzuru olgusuna ilişkin algılarının ortaya çıkarılması ve bu olgunun aile yaşamının temel kavramları üzerinden değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma bulguları huzurlu aile, huzursuz aile, değişkenlik durumu ve temel kavramlarla bağı olmak üzere dört ana tema çerçevesinde ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmanın birinci amacı doğrultusunda ortaya çıkan bulgular incelendiğinde huzurlu aile, huzursuz aile ve huzurun değişkenlik durumuna dair alt temaların ortaya çıktığı görülmüştür. Katılımcıların görüşleri doğrultusunda ortaya çıkan bulgulardan birinci alt tema kaynakları ve göstergeleri ile huzurlu ailedir. Huzurlu aileyi ortaya çıkaran kaynaklar içerisinde evlilikteki farklılıklara karşı partnerlerin kabullenme, sabır, anlayış, tölerans, fedakârlık, esneklik, değişim tutumlarının ve bu tutumların eşler arasında dengeli bir şekilde olmasının en sık vurgulanan kategori olduğu anlaşılmıştır. Araştırmacı literatüre bağlı olarak bu kavramların harmoni anlamına gediğini savunmaktadır. Çünkü aile ve evlilik literatüründe henüz kullanılmaya başlayan harmoni (harmony), birinin yaşamını kabullenip değişen durumlara göre esneklik gösterip kendini koşullara uydurarak, yaşamını denge içerisinde sürdürmesi olarak tanımlanmıştır (Garcia, Al Nima ve Kjell, 2014).

Bulgular incelendiğinde eşler arasındaki destek algısı, sevgi, aşk ve saygının aile huzurunun en sık vurgulanan diğer bir kaynağı olduğu görülmüştür. Evli bireyler, aile ilişkilerinin dinamiklerine ve kişisel beklentilerine göre şekillenen temel rollerin yerine getirilmesini, dini görüş, hayata bakış veya çocuğun varlığı üzerinden yarattıkları ortak anlamın varlığını aile huzurunu geliştiren sebepler olarak göstermişlerdir. Son olarak eşler arasındaki şeffaflık ve açıklıkla aile yaşamlarında oluşan netliğin aile huzuru için önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu kaynaklara bağlı olarak ortaya çıkan aile huzurun göstergelerini ise kendini güvende hissetme, bir rahatlık, kaygısızlık halinin olması, hissettikleri değerlilik duyguları, aile üyeleri arasındaki yakınlık ve sıcaklık, aile ortamındaki sakinlik, dinginlik, ailede oluşan bütünlük duygusu, aile üyelerinin rutin içerisinde keyifli olması ve iyi hissetmesi olarak sıralamışlardır.

Alan yazın incelendiğinde huzur ve huzursuzluk kavramlarının çalışmalarda genellikle bir arada ele alındığı görülmüştür. Bu sebeple araştırmanın birinci amacı doğrultusunda ortaya çıkan huzursuz aile alt teması ve ona bağlı olarak huzursuz ailenin kaynakları ile göstergelerine dair bulgular sunulmuş daha sonra ilgili çalışmalara geçilmiştir. Katılımcıların görüşleri doğrultusunda

ortaya çıkan bulgular incelendiğinde huzursuz aileyi ortaya çıkaran veya aile huzuruna engel olan çeşitli sebepler ve bu sebeplere bağlı olarak huzursuz ailenin farklı göstergelerinin veya yansımalarının olduğu anlaşılmaktadır.

Bulgulara göre partnerler arasında görülen sürekli, sözel ve fiziksel şiddete varacak yoğunlukta çatışma hali, huzursuzluğa sebep olan birincil faktördür. Daha sonra partnerler; kendi yaşam stillerine bağlı olarak geliştirdikleri kırmızı çizgiler olarak isimlendirilen temel yaşam prensiplerinin partnerleri tarafından ihlal edilmesini, aile içerisinde partnerlerden birinin kasıtlı olarak aldatma, yalan, sorumsuzluklar ve farklı davranışlarla aileyi fiziksel, ekonomik veya ruhsal olarak ciddi şekilde zor bir duruma sürüklemesini, partnerlerin kendilerini belirsizlik ve sorgulama içerisinde bulmasını, ailenin kendi üyelerinin fiziksel, duygusal, ekonomik veya cinsel olarak temel ihtiyaçlarını gideremez hale gelmesini huzuru engelleyen ve huzursuzluğu doğuran kaynaklar olarak sıralamışlardır. Araştırma bulgularında bu kaynaklara bağlı olarak ortaya çıkan aile huzursuzluğunun yansımaları öncelikle kendini öfke, gerginlik, kaygı, üzüntü ve mutsuzluk duyguları üzerinden göstermektedir. Ayrıca bulgular katılımcıların aile huzursuzluğunun aile üyeleri arasındaki ilgisizlik, kopukluk, kırgınlık; partnerlerin hissettikleri yalnızlık, hayal kırıklığı ve geleceğe karşı ümitsizlik anlamına geldiğini belirttikleri görülmüştür.

Aile huzurunun kaynakları ve yansımaları ortaya çıkarılırken bir taraftan ilgili literatür incelenmiş kişisel huzur, aile huzuru veya huzurla paralel kavramların araştırıldığı çalışmalarla karşılaştırılmıştır. Huzurun ve huzursuzluğun araştırmacılar tarafından nasıl açıklandığı incelendiğinde huzurun; daha uzun süre ve kalıcı sakinlik, dinginlik, rahatlık, sükûnet içerisinde olunması, korku, endişe, umutsuzluk, bunalmışlık gibi olumsuz duyguların hissedilmemesi, kişinin yaşamından genel olarak memnun olması, uyum içerisinde, güvende hissetmesi ve keyif alması olarak tanımlandığı görülmüştür (Berenbaum vd., 2019; Depue ve Morrone-Strupinsky, 2005; akt. Demirci, 2017; Gomm, 2014; Khayyer vd., 2019; Nelson 2014). Demirci (2017) huzuru kapsamlı bir şekilde araştırdığı çalışmasında, huzursuz bir yaşamda üzüntü, kaygı sinirlilik gibi olumsuz duyguların; huzurlu bir yaşamda ise sakinlik, güven, denge, rahatlık, keyif, iyi hissetmek gibi olumlu ve rahatlatıcı duyguların olduğunu ortaya çıkarmıştır. Nelson ise özellikle (2014) kabullenmenin, kişisel huzurda oldukça önemli olduğunu savunmaktadır. Bu tanımların aile huzuru veya aile huzursuzluğunu açıklayan kategoriler ile de benzeştiği görülmüştür. Ancak bu araştırmanın odağında aile huzuru olduğu için içsel huzurun yanı sıra kişiler arası huzurla ilgili bulgulara ulaşıldığı görülmüştür.

Literatürde huzurun kişilerarası alanda yansımaları incelendiğinde bireylerin daha az agresif davranıp daha yüksek barışçıl tepkiler vermesi, diğerlerine karşı hassas, samimi davranışlar göstermesi ve iş birliği içerisinde olması anlamına gelmekte olduğu görülmüştür. Huzurlu ilişkilerde bireyler güven ve affediciliği sağlamak için çaba göstermektedirler (Khayyer vd., 2019). Ayrıca bir başkası veya kendi durumunun, kişiliğinin farkında olma; yargılayıcı olmayan bir şekilde kabullenme eğilimleri vardır. İçinde buldukları mevcut durumu kabul etme ve halinden memnun olma beraberinde huzurun ortaya çıkmasını sağlamaktadır (Berenbaum vd., 2019). Düşük seviyeli saldırganlık, stres, çatışma çözme ve ilişkisel beceriler, şefkat, iyimserlik seviyeleri huzurlu olmanın temel kaynaklarını oluşturmaktadır. Genel olarak, şiddetin

reddedilmesi huzur için temel bir değerdir (Mayton, 2012). Araştırmacı bu bilgiler ışığında bulguları değerlendirdiğinde kişisel huzur kadar kişiler arası huzura dair sonuçların da literatürle paralel olduğuna ancak bu bulguların içerisinde aile dinamiklerini barındıran aşk, sevgi, aile içi rollere bağlı beklentiler, aile olmanın getirdiği sorumluluklar gibi daha spesifik sonuçların varlığına işaret etmektedir.

Kişisel ve kişiler arası huzurun incelendiği en önemli ortamlardan biri olan ailenin (Thibaut, 2017) doğrudan huzur kavramı üzerinden incelendiği araştırmalar tarandığında huzur kavramının çok sık olmasa da aile literatüründe çeşitli araştırmalarda kullanıldığı görülmüştür. Türkiye’de aile huzuru çalışmalarının daha çok dini, manevi yaklaşımlar çerçevesinde ele alındığı anlaşılmıştır. Yapıcı (2018) evlilikte dindarlık ve maneviyatın aile yaşamına olan etkisini incelediği çalışmasında, huzur kavramını kullanmış ve aile huzurunu genel olarak mutluluk, doyum gibi olumlu duygularla benzer anlamda sıralamıştır. Bu çalışmada katılımcılar evlilikte huzurun gittikçe ulaşılması zor bir duygu olduğu, partnerler arasındaki dini görüşlerin benzer olmamasının huzursuzluk yarattığı, partnerler arasındaki uyumun huzuru artıran bir etken olduğu, eşler arasındaki desteğin aile huzuruna katkı sunduğu, huzura neden olan faktörlerin kuşaklar arasında değiştiğini artık iş, ekonomik faktörler, eğitim gibi sebeplerin huzur üzerinde daha etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Benzer şekilde uluslararası yayınlar içerisinde pastoral psikoloji dergisinde, din adamlarının evlilik ilişkisi üzerine yapılan bir araştırmada stres faktörlerinin bu evliliklerin huzuru üzerinde olumsuz etkiye sebep olduğu ortaya çıkarılmıştır. Bu araştırmada evlilik içerisindeki huzur için *tranquility of the marriage* kavramının kullanıldığı görülmüştür (Houts, 1982).

Karakaş vd., (2004) tarafından yapılan nitel çalışmada aile iyi oluşunu açıklarken huzur (peace) ve harmoniyi üçüncü paradigma olarak ele almış, içerisine ise tolerans, bütünlük, uzlaşma, anlaşılma, güven ve iç huzur (tranquility) kavramlarını yerleştirmiştir. Walker (2015) evli bireylerin ifadelerinden yola çıkarak huzur halinin sakin kalmak, uyum içerisinde yaşamak ve iyi bir yaşam anlamına geldiğini söylemiştir. Aile huzuru kavramının doğrudan geçmediği ancak ailede mutluluk, doyum, çiftlerin uyumu gibi kavramlar üzerinden sağlıklı veya sağlıklı olmayan ailelerin araştırıldığı benzer çalışmalar incelendiğinde ise ortak anlamın olması, eşler arası destek, birlik, bütünlük, sevgi, güven, sabır, saygı, esneklik, anlayış, değer, fedakârlık, değişime isteklilik, yakınlık, aile içerisindeki bireysel farklılıklara saygı, sınırların netliği, rollerin yerine getirilmesi, dürüstlük, açıklık gibi bu araştırmanın bulgularında beliren kavramların ortaya çıkarıldığı görülmüştür (Estrada, 2009; Fatima ve Ajmal, 2012; Ferguson-Cain, 2015; Gottman, Driver ve Tabares, 2002; Harris vd., 2008; Larson, 2003; Weiss, 2014). Yukarıdaki örneklerde, çalışmaların sadece bu araştırma ile benzer sonuçları bir araya getirilmiştir. Oysa bütün olarak incelendiğinde araştırmacı bu araştırmanın bulgularının diğer araştırmalardan farklı bir kapsama sahip olduğunu düşünmektedir.

Araştırmacıya göre aile huzurunu engelleyen faktörler (huzursuz ailenin kaynakları teması) aile yaşamında çok ciddi sorunlardan, aile yaşamını temelini sarsacak hassasiyetteki konulardan oluşmaktadır. Bu faktörlerin yansımaları ise (huzursuz ailenin göstergeleri teması) aileyi dağılmaya götürebilecek kadar önemli derin yıpranmaları barındırmaktadır. Aile huzurunun kaynakları

(huzurlu ailenin kaynakları) açısından incelendiğinde aile yaşam stillerine göre değişiklikler gösterebilecek davranışsal öğelerle değil, yaşantıdan yaşantıya ve aileden aileye değişemeyen aile olmanın doğasında olan temel gereksinimler ile karşılaşmıştır. Bu kaynakların ortaya çıkardığı yansımalar ise (huzurlu ailenin göstergeleri teması) ailelerin temeli için güçlü ve sağlam bir zemini işaret eden kavramlardan oluşmaktadır.

Bu çalışmanın birinci amacı doğrultusunda ortaya çıkan diğer bulgular incelendiğinde, huzurun değişkenlik durumu alt teması ile karşılaşmıştır. Katılımcıların görüşleri doğrultusunda ortaya çıkan bulgular incelendiğinde değişkenlik durumu yıllar içerisinde stabil ve yıllar içerisinde yükselen olmak üzere iki alt temaya ayrılmıştır. Araştırmacı ortaya çıkan bulgular doğrultusunda bazı ailelerde, aile içerisinde devam eden kronik bir problem olmasına bağlı olarak aile huzurunun düşük olduğunu ve böyle de devam ettiği; bazı çiftlerde ise aile içerisinde devam eden kronik bir problemin hiç olmamasına bağlı olarak aile huzurunun yüksek olduğu sonucunu çıkarmıştır. Ancak bazı ailelerde ise evliliğin ilerleyişi ile aile huzurunda önemli bir yükselişin olduğu anlaşılmıştır. Huzurla ilgili yapılan araştırmaların bu duygunun kalıcı olduğuna ve sürece odaklandığına (Berenbaum vd., 2019) dair açıklamaları, evlilik dinamiğinde huzurun veya huzursuzluğun kaynakları ile ilgili değişen ciddi bir durum olmadıkça aile huzurunun değişmemesi bulgusunu destekler niteliktedir. Ancak huzur aile kurumu içerisinde incelendiği için evliliğin niteliğindeki düşüş ve yükselişi açıklayan teoriler aile huzuruna da yansımıştır. Bu teorilerden biri olan aile yaşam döngüsü modeline göre evliliğin ilk yıllarında ailede mutluluğun ve doyumun bir miktar düşmekte sonra çiftlerin yeni duruma uyum sağlaması ile tekrar yükselişe geçmektedir (Brown, Orbuch, Bauermeister ve McKinley, 2013). Ayrıca Özdemir-Kemahlı (2019) mutlu evlilikleri araştırdığı kapsamlı çalışmasında bu yükselişin partnerlerin beklentilerini değiştirmesi ve farklılıkları kabullenmesinin yanı sıra olumsuzluklara takılıp kalmak yerine yaşamlarındaki küçük gelişimleri görmeyi bilinçli olarak tercih ettiklerinden kaynaklandığını ifade etmiştir. Literatüre göre bu sebeplerle yükselen doyum ve mutlulukla birlikte araştırmacı aile huzurun da bulunduğunu savunmaktadır. Ko (2002), mutsuz evliliklerin ilk beş yılda daha fazla görüldüğünü, evliliğin ilerleyen süreçlerinde ise evlilikte huzur ve barışın sağlanabileceğini açıklamıştır.

Bu çalışmanın ikinci alt amacı doğrultusunda ortaya çıkan bulgular incelendiğinde mutluluk, uyum, memnuniyet ve sevgi olmak üzere dört alt temanın belirlendiği görülmüştür. Katılımcıların görüşleri doğrultusunda ortaya çıkan mutluluk alt temasına dair bulgular incelendiğinde aile huzuru ve aile mutluluğun genel olarak iç içe olduğu ancak birbirlerinin yerine kullanılabilecek düzeyde aynı anlama gelmediğine; aile huzurunun ailede mutluluktan daha zaruri, statik ve derin olduğuna; aile içerisinde yaşanan sürekli mutsuzluk halinin ise zamanla huzursuzluk yaratacağına dair açıklamaların olduğu görülmüştür. Mutluluğu ve huzuru kişisel anlamda karşılaştıran çalışmalar da genel olarak, mutluluğun değişken ve geçici olduğunu huzurun ise daha derin ve kalıcı olduğunu ortaya çıkarmıştır (Depue ve Morrone-Strupinsky, 2005; akt Demirci, 2017; Khayyer vd., 2019). Demirci'nin (2017) huzur ile mutluluğun farklılıklarını incelediği çalışmasında, huzurun daha genel, manevi, önemli ve uzun vadeli olduğu ortaya

çıkarılmıştır. Araştırmacı bu araştırma bulgularına dayanarak bireysel anlamdaki bu farkın aile kurumu üzerindeki yansımalarının da benzer olduğunu savunmaktadır.

Çalışmanın çift uyumu alt temasında ise katılımcılar aile huzuru için ailenin temel taşlarında uyumun önemli olduğunu; eşler arasında yüksek uyuma rağmen dış faktörlerin aile huzurunu düşürebildiğini belirtmişlerdir. Ayrıca eşler arasındaki uyumsuzluğun anlayış, kabullenme, esneklik ile tamamlandığını açıklamışlardır. Nelson (2014) kişilerarası huzurun belirleyicilerini araştırdığı çalışmasında kişilerarası huzurun yüksek düzeyde uyumluluk deneyimleriyle ilişkili olduğunu açıklamıştır. Yine diğer araştırmalarda kendine yönelik ve başkalarına yönelik agresyon tutumları yerine sergilenen uyumun kişisel ve kişilerarası huzurda aracı rol oynadığı ortaya çıkarılmıştır (Browne vd., 2010; Khayyer vd., 2019; Mayton, 2010). Bu bulguların yanında yüksek uyuma rağmen aile huzurunun düşük olduğu da ortaya çıkmıştır. Araştırmacıya göre bu durum aile teorilerinde ve araştırmalarında aile yaşamını etkileyen diğer faktörlerin (örn: ekonomi, köken ve kayın aileler, arkadaşlar vd.) varlığı ile açıklanmaktadır. Araştırmacı aile huzurunun sağlanmasının kişisel huzurun sağlanmasından daha fazla dış etkilere açık olduğunu savunmaktadır.

Görüşmeler sonucunda oluşturulan memnuniyet/doyum alt temasına bağlı bulguların ayrıntılı incelenmesi neticesinde, katılımcıların çoğunluğu memnuniyeti öncelikle eşleri açısından değerlendirilmiş, eşlerinden çok memnun olmadıklarını ancak sevmedikleri özelliklerini kabul ederek ve beklentilerini bu ölçüde değiştirerek memnuniyetsizliklerini tamamlayıp, aile huzurunu sağladıklarını açıklamışlardır. Bazı katılımcılar ise eşlerinden oldukça memnun olduklarını ancak dış faktörler, kişisel farklılıklar gibi diğer sebeplerin aile huzurlarını kaçırdığını söylemiştir. Genel olarak aile yaşamlarından duydukları memnuniyete bağlı olarak aile huzurunu hissettiklerini ifade etmişlerdir. Memnuniyet ile huzur arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmaların birinde ihtiyaçların ve hedeflerin başarılı bir şekilde karşılanması memnuniyete; ihtiyaç ve hedefin ne olduğuna bakılmaksızın kişinin mevcut durumuyla barışık olmasının ise huzura sebep olduğu ifade edilmiştir (Berenbaum vd., 2016). Diğer bir araştırmada bütün olarak hissedilen memnuniyet veya doyum duygusunun huzur ile benzer olduğu ancak huzur duygusundan farklı olarak memnuniyetin psikolojik bir çaba gerektirdiği savunulmuştur (Cordaro vd., 2016). Bu araştırmanın bulguları bu bilgiyi destekler nitelikte, katılımcıların eşlerine karşı duyduğu memnuniyetsizliği kabullenme ve değişime yönelik bireysel bir çaba ile azalttıklarını böylece aile huzurunu daha yüksek hissettiklerini göstermiştir. Evli çiftler ile yapılan bir nitel araştırmada, evlilik doyumunu ortaya çıkaran faktörler incelenmiştir. Bu araştırmada evlilik doyumunu yüksek katılımcılardan bazıları evliliklerini tarif ederken tatmin edici bir evliliğin güvenli, mutlu ve huzurlu (secure, happy, and at peace) olmak anlamına geldiğini ifade etmişlerdir (Ferguson-Cain, 2015).

Araştırmanın ikinci alt amacının son alt temasında ise sevginin aile huzurundaki rolü incelenmiştir. Bulguların ayrıntılı incelenmesi neticesinde katılımcıların, bir taraftan aile huzuru için eşler arasındaki sevgi bağının muhakkak olması gerektiğine dair ifadeleriyle; diğer taraftan sevginin aile huzuru için yeterli olmadığı ile ilgili açıklamalarıyla karşılaşmıştır. Katılımcılar sevgiyi, aile huzurunun sağlanmasında temel bir rolü olan kabullenme, anlayış, değişim gibi

faktörlerin geliştirilmesinin sebebi olarak da görmektedirler. Ayrıca ailedeki sevgi bağının huzuru diğer gruplardan veya oluşumlardan ayırarak aile kurumuna taşıdığını belirtmişlerdir. Aile ve evliliklerin sevgi bağı üzerinden incelendiği birçok araştırmada da sevginin eşini onaylamayı, desteklemeyi, uğruna çeşitli fedakarlıklar yapmayı ve olumsuz taraflarını kabul etmeyi sağlayan çok önemli bir faktör olduğu ortaya çıkarılmıştır (Doherty ve Anderson, 2004; Larson, 2003; Markman, Stanley ve Blumberg, 2001). Estrada (2009) tarafından yapılan bir çalışmada eşlerin mutluluğunu huzurlu (peaceful) olma kavramıyla tarif ettikleri, sevginin onlara iç huzur (peace of mind) sağladığını söyledikleri görülmüştür. Speed (2005) evli çiftlerle yaptığı nitel çalışmasında, evliliğin mutluluğuna katkıda bulunan sekiz temadan birinin sevgi uğruna değişimi yaşamak olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ancak uyum ve memnuniyette olduğu gibi güçlü sevgi bağına rağmen, sevgi dışındaki faktörlerin aile huzuru üzerindeki etkisi çevresel bağlamlar üzerine kurulmuş aile yaşamının doğasından kaynaklanmaktadır. Literatürde yer alan eşler arasındaki yakınlığın temel bileşenlerinden birinin eşe duyulan aşk ve sevgi olduğu, bu duyguların düzeyi ise, o evlilikten alınan doyum ve çiftlerin mutluluğu hakkında ip ucu verdiği bilgisi (Fairbanks, 2017) bu araştırmada sevgi bağının huzuru diğer gruplardan veya oluşumlardan ayırarak aile kurumuna taşıdığı bulgusunu ve sonuçta huzurlu ailenin yansıması olan yakınlık ve sıcaklığın ortaya çıktığını destekler niteliktedir.

Sonuç olarak bu çalışma, evli bireylerin kendi aile yaşam deneyimleri üzerinden aile huzuru olgusuna dair algılarını ve bu olgunun aile yaşamının temel kavramları ile bağına ilişkin değerlendirmelerini ortaya çıkarmıştır. Araştırma sonuçları aile huzurunun, aile olmanın doğasında olan temel gereksinimler ve aile yaşamını temelini sarsacak hassasiyetteki konular ile bağlantılı olarak anlamlandırıldığı anlaşılmıştır. Aile huzurunun yansımaları, güçlü ve sağlam bir zemini işaret eden göstergelerden oluştuğu gibi aileyi dağılmaya götürebilecek kadar önemli derin yıpranmaları da barındırmaktadır. Bununla birlikte aile huzurunun değişkenliği ve aile araştırmalarının odaklandığı birçok kavramla ilişkisi ortaya çıkarılmıştır. Söz konusu bulgular değerlendirilirken bu çalışmanın çeşitli sınırlılıkları da olduğu dikkate alınmalıdır. Çalışma grubu, evlilik süreleri dört ile on iki yıl arasında değişen on sekiz evli birey ile sınırlıdır. Bu katılımcıların tamamı Düzce ilinde yaşamakta ve çoğunluğunun eğitim seviyesi lise ve üstüdür. Bu sonuçlara dayalı olarak uygulayıcılar ve araştırmacılar için aşağıdaki önerilere yer verilmiştir:

1. Farklı bölgesel özelliklere sahip illerde, çeşitli sosyo-ekonomik özellikler gösteren çalışma gruplarında benzer çalışmanın yapılması daha kapsamlı verilere ulaşılmasını sağlayabilir.
2. Bu araştırma Duvall'ın aile yaşam döngüsüne göre evliliğin ilk dört döneminde bulunan çiftler üzerinden yapılmıştır. Aile yaşam döngüsünün diğer dönemlerinde bulunan katılımcılar üzerinden benzer araştırmalar yapılabilir ve sonuçlar karşılaştırılabilir.
3. Aile danışmanlarına, boşanma danışmanlığı yapan ve aile eğitim programı hazırlayan uzmanlara aile huzurunun güçlendirilmesi amacıyla bu araştırma sonuçları doğrultusunda ailenin temellerinin sağlamlaştırılmasına yönelik eğitim programları,

bireysel görüşmeler ve grupla psikolojik danışmalardan oluşan çeşitli uygulamaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Berenbaum, H., Chow, I.P., Schoenleber, M. & Flores F.L. (2013). Pleasurable emotions, age, and life satisfaction. *The Journal of Positive Psychology*, 8(2), 140–143. <https://doi.org/10.1080/17439.760.2013.772221>
- Berenbaum, H., Chow, I.P., Schoenleber, M. & Flores F.L. (2016). Personality and pleasurable emotions. *Personality and Individual Differences*, 101, 400–406. <http://dx.doi.org/10.1016/j.paid.2016.06.023>
- Berenbaum, H., Huang, A. B., & Flores, L. E. (2019). Contentment and tranquility: Exploring their similarities and differences. *The Journal of Positive Psychology*, 14(2), 252-259. <https://doi.org/10.1080/17439.760.2018.1484938>
- Browne, C.N., Lloyd, J.B., Konkright, R.F., Toney, B.R., Severson, H.E. and Mayton, D.M. (2010, August). Inner peace: personality characteristics of a peaceful person. Paper presented at the *Annual Convention of the American Psychological Association*, San Diego, CA.
- Cordaro, D. T., Brackett, M., Glass, L., & Anderson, C. L. (2016). Contentment: Perceived completeness across cultures and traditions. *Review of General Psychology*, 20(3), 221-235. <https://doi.org/10.1037/gpr0000082>
- Çelik, E. (2014). Evlilik yaşam doyumu ölçeğinin Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirliği. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 3(4), 1-9.
- Demirci, İ. (2017). *Huzurlu ve mutlu yaşamın değerler ve karakter güçleri bağlamında karma bir araştırmayla incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Demirci, İ. & Ekşi, H. (2018). Keep calm and be happy: A mixed method study from character strengths to well-being. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 18(2), 279-330.
- Depue, R. A., & Morrone-Strupinsky, J. V. (2005). A neurobehavioral model of affiliative bonding: Implications for conceptualizing a human trait of affiliation. *Behavioral and Brain Sciences*, 28(3), 313-349.
- Doherty, W. J., & Anderson, J. R. (2004). Community marriage initiatives. *Family Relations*, 53(5), 425–432.
- Estrada, R. I. (2009, November). *An examination of love and marital satisfaction in long-term marriages*. (Unpublished doctoral dissertation). University of Denver, Colorado.
- Fairbanks, T. A. (2017). *On Making extravagant vows: Commitment, satisfaction, and intimacy in marriage*. (Unpublished doctoral dissertation). Fuller Theological Seminary, School of Psychology.
- Fatima, M., & Ajmal, M. A. (2012). Happy marriage: A qualitative study. *Pakistan Journal of Social and Clinical Psychology*, 9(2), 37-42.
- Ferguson-Cain, D. (2015). *A qualitative study of marriage and marital satisfaction of African American couples: Past and present*. (Unpublished doctoral dissertation). Texas A&M University-Commerce, USA.
- Fırsloğlu, H. ve Demir, A. (2000). Applicability of the Dyadic Adjustment Scale for measurement of marital quality with Turkish couples. *European Journal of Psychological Assessment*, 16, 214-218.
- Garcia, D., Al Nima, A., & Kjell, O. N. (2014). The affective profiles, psychological well-being, and harmony: environmental mastery and self-acceptance predict the sense of a harmonious life. *PeerJ*, 2, e259. <http://dx.doi.org/10.7717/peerj.259>

- Gladding, S. T. (2015). *Aile Terapisi Tarihi, Kuram ve Uygulamaları* (İ. Yıldırım ve İ. Keklik, Çev.). Ankara: Türk Psikolojik Dan. ve Reh. Derneği Yayınları
- Gomm, K. (2014). *The effect of a labyrinth experience and setting on attention, affect, and tranquility, among garden staff*. (Unpublished Master of Science). The University of Utah. Salt Lake City.
- Gottman, J. (1994). *Why marriages succeed or fail: What you can learn from the breakthrough research to make your marriage last*. New York: Simon & Schuster.
- Gottman, J. M., Driver, J., & Tabares, A. (2002). Building the sound marital house: An empirically derived couple therapy. In A. S. Gurman & N. S. Jacobson (Eds.), *Clinical handbook of couple therapy* (pp. 373-399). New York: Guilford Press.
- Harris, V. W., Skogrand, L., & Hatch, D. (2008). Role of friendship, trust, and love in strong Latino marriages. *Marriage & Family Review, 44*(4), 455-488.
- Houts, D. C. (1982). Marriage counseling with clergy couples. *Pastoral Psychology, 30*(3), 141-150.
- Karakaş, F., Dean Lee, M., & MacDermid, S. M. (2004). A qualitative investigation into the meaning of family well-being from the perspective of part-time professionals. *Equal Opportunities International, 23*(1/2), 57-77.
- Khan, M. B., & Seedat, F. (2017). Secure between God and man: peace, tranquility and sexuality through the pietistic aspirations of believing women. *Journal for the Study of Religion, 30*(1), 137-160.
- Khayyer, Z., Oreyzi, H., Asgari, K & Sikström, S. (2019). Self-perception and interpersonal peacefulness: The mediating role of theory of mind and harmony. *Journal Of Aggression, Conflict And Peace Research 11*(3), 180-198. Retrieved 20.08.2019, from <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/JACPR-10-2018-0383/full/html>
- Ko, M. (2002, August). *Wait five years; A new study finds marital unhappiness does not last forever*. The Report Newsmagazine.
- Larson, J. H. (2003). *The great marriage tune-up book*. San Francisco, CA: JoseeyBass.
- Li, T., & Fung, H. H. (2011). The dynamic goal theory of marital satisfaction. *Review of General Psychology, 15*(3), 246-254.
- Markman, H. J., Stanley, S. M., & Blumberg, S. L. (2001). *Fighting for your marriage*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Maslow, A. (2001). *İnsan olmanın psikolojisi*. (O. Gündüz, Çev.). İstanbul: Kuraldışı Yayınları.
- Mayton, D.M. (2012).The psychology of nonviolence and nonkilling: theory, measurement, and correlates. In Christie, D.J. & Pim, J.E. (Eds.), *Nonkilling Psychology* (pp. 341-60). Honolulu: Center for Global Nonkilling. Retrieved 23.08.2019, from <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.224.7810&rep=rep1&type=pdf#page=341>
- Morling, B., & Evered, S. (2006). Secondary control reviewed and defined. *Psychological Bulletin, 132*(2), 269-296. <http://dx.doi.org/10.1037/0033-2909.132.2.269>.
- Nazlı, S. (2011). *Aile danışmanlığı*. (6. Baskı). Nobel Yayın Dağıtım.
- Nelson, L. L. (2014). Peacefulness as a personality trait. In *Personal Peacefulness* (pp. 7-43). Springer, New York, NY.
- Özdemir – Kemahlı, H.P. (2019). *Yüksek nitelikli evlilikler yaratmak: Mutlu çiftlerin deneyimleri üzerine bir araştırma*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (M. Bütün ve S.B. Demir, Çev.), Ankara: Pegem Akademi.
- Rauer, A., & Volling, B. (2013). More than one way to be happy: A typology of marital happiness. *Family Process, 52*(3), 519-534.

- Smith, J.A. & Osborn, M. (2004). Interpretative phenomenological analysis. In G.M. Breakwell (Ed.), *Doing social psychology research* (pp.229–254). Oxford: BPS Blackwell.
- Speed, M. C. (2005). Heterosexual African American couples' perception of being happily married. *Dissertation Abstracts International: Section B: The Sciences and Engineering*, 66(4-B), 1975.
- Sperry, L. (2012). *Assessment of couples and families: Contemporary and cutting-edge strategies*. New York: Taylor & Francis Group.
- Timothy-Springer, R., & Johnson, E. J. (2018). Qualitative study on the experiences of married couples. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 28(7), 889-902.
- Thibaut, J.W. (2017), *The social psychology of groups*. New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/978.131.5135007>
- Türk Medeni Kanunu, (2001, 8 Aralık.). *Resmî Gazete* (Sayı: 24607). Erişim adresi: 17.11.2018, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4721.pdf>
- Yapıcı, A. (2018). Eşlerin dinsel algı ve yaşayışına göre evlilikte dindarlık ve maneviyat huzur mu, kusur mu? *Turkish Studies*, 13(2), 79-106.<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13025>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Walker, H. (2015). Joy within tranquility: Amazonian Urarina styles of happiness. *HAAU: Journal of Ethnographic Theory*, 5(3), 177-196.
- Weiss, J. M. (2014). *Marital preparation, experiences, and personal qualities in a qualitative study of individuals in great marriages*. (Unpublished master of science). Utah University. Logan, Utah.